

JAKOBUS

3:13-4:4

Ware wijsheid, de oorsprong van oorlog en christelijk verzet tegen het kwaad.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jakobus/3-13-4-4

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Luisteren en traag zijn om te spreken	5 min	5
2	Woorden en daden onder de wet van de liefde	4 min	8
3	De tong toont wat er in het hart leeft	4 min	10
4	Wijsheid ziet de gevolgen op lange termijn	3 min	12
5	Nu leven met het oog op de eeuwigheid	3 min	14
6	Ontzag voor God als begin van wijsheid	3 min	16
7	Wijsheid van boven en wijsheid van beneden	4 min	18
8	Wijsheid blijkt uit zachtmoedig gedrag	3 min	20
9	Het karakter van een wijze voorganger	2 min	21
10	Hemelse wijsheid en de Bergrede	4 min	22
11	Vrede zaaien en gerechtigheid oogsten	4 min	26
12	Oorlog of ruzie in de vertaling van Jakobus	3 min	28
13	De rechtvaardige die zich niet verzet	3 min	30
14	Het woord oorlog in het Nieuwe Testament	3 min	31

15	Christelijke Joden en de opstand tegen Rome	2 min	34
16	Vervolging van gewetensbezwaarden	4 min	35
17	Het land dienen door gebed en gerechtigheid	2 min	37
18	Dienen als legerpredikant of hospik	4 min	38
19	Oorlog als Gods oordeel en de rol van de staat	3 min	40
20	De Golfoorlog en de verdediging van bondgenoten	2 min	41
21	Begeerte als drijfveer voor oorlog	2 min	42
22	Vaderlandsliefde en steun aan de Golfoorlog	2 min	44
23	Hiroshima en Dresden: onrecht in oorlog	3 min	45
24	Doden om bezittingen te verdedigen	3 min	46
25	Onschuldige slachtoffers liefdevol beschermen	2 min	47
26	Oorlog, doodstraf en onschuldig bloed	4 min	49
27	Begeerte leidt tot moord en oorlog	1 min	51
28	Bidden in plaats van vechten	2 min	52
29	Zelfzuchtig bidden of Gods Koninkrijk zoeken	3 min	53

30	Wraak en zelfbehoud aan God overlaten	2 min	54
31	Sterven voor Christus en geestelijk strijden	3 min	56
32	Het kwaad weerstaan met geestelijke middelen	3 min	58
33	Christelijk oorlogsbezwaar door de eeuwen	2 min	60
	Om verder te lezen		61

1

Luisteren en traag zijn om te spreken

Ik denk dat we een hanteerbaar gedeelte hebben om te behandelen als we de laatste verzen van hoofdstuk 3 bij heel hoofdstuk 4 nemen. Omdat we hierna nog maar één bijeenkomst over hebben, blijft het laatste hoofdstuk over om dan te behandelen. De eerste twee derde van hoofdstuk 3 gaat over het gebruik van de tong. We hebben dat wat sneller behandeld dan ik had gewild, omdat we het aan het einde van hoofdstuk 2 moesten toevoegen. En hoofdstuk 2 bevat een paar fundamentele, belangrijke punten waar we op in moesten gaan. Kort gezegd vertelt Jakobus ons hier dat de manier waarop we spreken heel veel zegt over onze geestelijke gesteldheid. Dit is de derde keer dat hij de kwestie van ons spreken ter sprake brengt, of misschien zelfs de vierde keer.

Een paar keer in hoofdstuk 1, bijvoorbeeld in hoofdstuk 1, de verzen 19 en 20, zegt hij:

Zo dan, mijn geliefde broeders, ieder mens moet haastig zijn om te horen, maar traag om te spreken en traag tot toorn. De toorn van een man brengt immers geen gerechtigheid voor God teweeg.

JAKOBUS 1:19-20

Dat heeft duidelijk iets te maken met de manier waarop we spreken, de manier waarop we onze tong gebruiken. We moeten niet te snel onze mening willen geven, niet te veel vertrouwen op onze eerste indrukken, en bereid zijn om te luisteren. We moeten geen antwoord geven op een zaak voordat we die gehoord hebben. En wanneer we wel antwoord geven, moeten we niet antwoorden alsof wij het laatste woord hebben en alles weten en de definitieve inzichten over die zaak hebben.

Het is een teken van onvolwassenheid van onze kant, en ik heb dat zeker bij mezelf gezien, wanneer we denken dat ons eigen standpunt het best doordachte en betrouwbaarste is van alle standpunten die er in omloop zijn. Ik heb vaak gedacht dat

dit voor mijn eigen opvattingen gold, en later moest ik die toch veranderen. Ik heb me voor mezelf geschaamd wanneer ik naar bandopnamen van vroeger luisterde, waarop ik zo zeker was van iets waarvan ik nu weet dat het onjuist is. We moeten traag zijn om te spreken, ook traag om boos te worden, en graag willen luisteren. We zouden mensen moeten zijn die meer luisteren dan praten.

De vroege wederdopers waren degenen uit wie de amish, de mennonieten, de quakers en enkele andere groepen zijn voortgekomen. Natuurlijk hebben niet al die groepen in onze tijd nog precies dezelfde onderscheidende kenmerken als de oorspronkelijke groepen. Maar in de begintijd kregen de wederdopers de bijnaam 'de stillen in den lande'. Zo werden ze genoemd door mensen die hun niet bepaald vriendelijk gezind waren. Het was niet per se vleiend bedoeld. Ik vermoed dat ze in zekere zin misschien wat ongezellig overkwamen, omdat ze zo stil waren.

Dat is eigenlijk toch wel een deugd, tenzij je stil bent omdat je ongezellig bent, of omdat je je afstandelijk en verwaand opstelt en niet met mensen wilt praten. Maar het is goed als je kunt luisteren zoals Elihu in het boek Job. Hij luisterde die drie gespreksronden tussen Job en zijn raadgevers helemaal aan, en uiteindelijk zei hij iets. Sommige mensen vinden dat hij, toen hij sprak, een beetje te arrogant was. Dat vind ik niet per se. Ik krijg niet de indruk dat hij arrogant was. Ik krijg de indruk dat hij een jonge man was die vond dat hij de oudere mannen voor moest laten gaan en eerst moest luisteren naar wat zij te zeggen hadden. Toen het erop leek dat ze lijnrecht tegenover elkaar stonden en niet verder kwamen, dacht hij dat hij ook maar eens zijn mening zou geven en hopelijk zou helpen om de impasse te doorbreken.

Ik weet niet of hij arrogant was of niet, maar het lijkt me verstandig dat hij daar zo stil zat dat we pas bijna aan het einde van het boek horen dat hij er ook bij was. Hij was traag om te spreken, en dat is goed. Jakobus vertelt ons dat dit één ding is dat kenmerkend zou moeten zijn voor de manier waarop we spreken.

Ook in hoofdstuk 1, vers 26, zegt hij:

Als iemand onder u denkt dat hij godsdienstig is, en hij zijn tong niet in toom houdt, maar zijn hart misleidt, dan is zijn godsdienst zinloos.

JAKOBUS 1:26

Je tong niet in toom houden is het bewijs dat alle andere godsdienstigheid alleen maar schijn is. Waarom? Omdat wat er uit de mond komt duidelijk is wat er in het hart zit. Wat er in het hart hoort te zijn van iemand die in Gods ogen werkelijk rechtvaardig en godsdienstig is, in de positieve zin van het woord, is liefde.

Er zijn momenten waarop je uit liefde je tong in toom moet houden, wanneer het eerste wat in je opkomt kwetsend zou zijn als je het uitsprak. Je voelt even woede opvlammen, waarbij een sarcastische of kwetsende opmerking het natuurlijkst zou zijn om te zeggen. Je dan inhouden, op je tong bijten, je mond in toom houden, zou liefdevol zijn, totdat je jezelf weer in de hand hebt en kunt spreken op een manier die genade schenkt en de hoorder opbouwt.

In Spreuken staat:

Een dwaas laat heel zijn geest de vrije loop, maar een wijze houdt die in toom.

SPREUKEN 29:11

Maar het vermogen om wat je denkt voor je te houden in plaats van alles uit te spreken wat er in je omgaat, is het vermogen om je tong in toom te houden en er de leiding over te nemen, om, zoals de psalmist het uitdrukte,

Zet een wacht voor mijn mond.

PSALMEN 141:3

2

Woorden en daden onder de wet van de liefde

Dat is iets wat volgens Jakobus ons gebruik van onze tong moet kenmerken. Ook in hoofdstuk 2, vers 12, stond een terloopse verwijzing naar ons spreken. Ik heb dit gedeelte van dat vers niet besproken toen we het behandelden, maar er staat:

Spreek zó en handel zó als mensen die geoordeeld zullen worden door de wet van de vrijheid.

JAKOBUS 2:12

Dat is natuurlijk de wet van de liefde. De koninklijke wet die in hoofdstuk 2, vers 8 wordt genoemd:

Als u echter de koninklijke wet volbrengt, volgens de Schrift: U zult uw naaste liefhebben als uzelf, dan handelt u goed.

JAKOBUS 2:8

Spreek en handel: je daden en je woorden moeten worden geleid door het besef dat je, wanneer je voor God staat, beoordeeld zult worden op de vraag of de dingen die je zei en deed liefdevol waren of niet.

En dus zegt hij:

Praat en gedraag je als mensen die beseffen dat ze voor de rechter komen te staan en beoordeeld zullen worden op basis van de wet van de vrijheid, de wet van Christus. Was je liefdevol? Was je niet liefdevol?

Het verhaal van de schapen en de bokken is een van de duidelijkste voorbeelden hiervan in de Bijbel. Daar wordt het oordeel bijna geheel voorgesteld als een oordeel op grond van werken. Tegen de schapen zegt Hij:

Want Ik had honger en u hebt Mij te eten gegeven; Ik had dorst en u hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling en u hebt Mij gastvrij onthaald. Ik was naakt en u hebt Mij gekleed; Ik ben ziek geweest en u hebt Mij bezocht; Ik was in de gevangenis en u bent bij Mij gekomen.

MATTHEÛS 25:35-36

Tegen de bokken zegt Hij:

Want Ik ben hongerig geweest en u hebt Mij niet te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest en u hebt Mij niet te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling en u hebt Mij niet gastvrij onthaald; naakt, en u hebt Mij niet gekleed; ziek en in de gevangenis, en u hebt Mij niet bezocht.

MATTHEÛS 25:42-43

In beide gevallen zijn de betrokkenen verbaasd dat te horen. Hun moet worden verteld dat ze dit in werkelijkheid voor Christus deden wanneer ze het voor andere mensen, voor de broeders van Christus, deden. Sommigen van hen gingen het eeuwige leven binnen; sommigen gingen het eeuwige vuur in dat voor de duivel en zijn engelen bereid was.

Dus sommigen werden behouden, anderen gingen verloren. En de vraag waarop ze beoordeeld werden, was deze: deed je wat liefdevol was? Wanneer je iemand in nood tegenkwam, deed je dan wat de liefde zou voorschrijven, of deed je dat niet?

De Bijbel maakt heel duidelijk dat het oordeel een oordeel over werken is. De vraag is: wat voor werken zullen daarbij aan de orde zijn? Het gaat er natuurlijk niet om of je godsdienstige werken hebt gedaan, zoals je laten besnijden en de sabbat houden en de

Joodse feesten houden en al dat soort godsdienstige dingen. Of de overeenkomstige christelijke werken: of je regelmatig naar de gemeente ging, je tienden aan de gemeente betaalde, of je regelmatig getuigde en dat soort dingen, een bepaald aantal traktaten per week uitdeelde. Godsdienstige activiteiten zijn waardeloos als ze niet uit liefde voortkomen.

Daarom zal het oordeel niet alleen gebaseerd zijn op hoeveel uiterlijke handelingen je hebt verricht, maar op de kwaliteit van die handelingen en de motivatie achter die handelingen. Waren de dingen die je deed liefdevol? Werden ze uit liefde gedaan? Want dat is wat de wet van de vrijheid gebiedt. En je moet je nu gedragen als iemand die weet dat hij door deze wet geoordeeld zal worden, de wet van de vrijheid.

3

De tong toont wat er in het hart leeft

Dat was de derde keer in Jakobus dat er iets over het spreken aan de orde kwam. Vervolgens bevat hoofdstuk 3 natuurlijk de uitvoerigste bespreking van het gebruik van de tong. Het is niet de laatste keer dat hij erover spreekt. Het komt ook in hoofdstuk 4 en 5 weer aan de orde. Maar hoofdstuk 3 is het langste gedeelte over hoe je je tong moet gebruiken.

In wezen waarschuwt hij allereerst leraren, omdat leraren meer dan anderen de macht hebben om met het gebruik van hun tong schade aan te richten of goed te doen. Zij zijn niet zomaar als de rest van ons, die in gewone gesprekken spreken, onder vier ogen of in kleine groepen. Het zijn leraren die het lichaam van Christus als geheel toespreken. Daarom kan een gebrek in wat zij zeggen de hele gemeente gebrekkig maken, het hele lichaam verontreinigen.

Je moet beseffen dat het beteugelen van de tong, nogmaals, absoluut noodzakelijk is. Dat is als het bit in de mond van een paard, of het roer van een schip, of als een klein vonkje dat een heel bos in brand kan zetten. Een klein woord, of zelfs de tong zelf, een klein lichaamsdeel, kan onevenredig grote schade aanrichten in het lichaam van Christus, en ook aan jezelf, aan je eigen geest.

Hij zegt dat je je tong als het ware kunt gebruiken als een barometer om te zien of je hart helemaal van de Heere is of niet, want:

Laat soms een bron uit dezelfde ader zoet en bitter water opwellen? Kan ook, mijn broeders, een vijgenboom olijven voortbrengen, of een wijnstok vijgen? Evenmin kan een bron zout én zoet water voortbrengen.

JAKOBUS 3:11-12

Een bron wordt gevoed door een voorraad zoet water of door een voorraad zout water, maar niet door allebei. Evenzo:

Aan wijnstokken groeien geen druiven én vijgen, alleen druiven. Aan een vijgenboom groeien geen olijven en vijgen, alleen vijgen, geen olijven.

Met andere woorden, wat de aard van iets ook is, die zal blijken uit wat het voortbrengt.

Zoals geloof werken voortbrengt, zo brengt het hart spraak voort, woorden van de een of andere aard. Wat je aard ook is, die zal in je spreken zichtbaar worden. Daarom moet je op je spreken letten als een barometer van wat er werkelijk in je hart leeft. En natuurlijk moet je niet alles uitspreken wat je denkt, want soms zijn de dingen in je hart niet de juiste dingen. Als christenen willen we in liefde handelen en gehoor geven aan deze oproep:

Spreek zó en handel zó als mensen die geoordeeld zullen worden door de wet van de vrijheid.

JAKOBUS 2:12

Daarom moeten we woorden inhouden die we zouden kunnen uitspreken, maar waarvan we beseffen dat ze liefdeloos zijn. Er zijn momenten waarop je geen liefdeloze houding hebt, maar waarop iets zeggen toch liefdeloos zou zijn. Ook al is het geen bijtende of lasterlijke opmerking, er zijn momenten waarop zelfs gewoon de waarheid

spreeken niet op het juiste moment komt. Het zal iemand dan pijn doen op een manier waarop die op dat moment geen pijn hoeft te worden gedaan. Het gaat erom dat je in staat bent om

met een passend woord spreken tot wie vermoeid is

JESAJA 50:4

zoals Jesaja daarover spreekt in Jesaja 50. De tong is dus een heel, heel belangrijk lichaamsdeel om in het oog te houden, onder controle te houden en door de wet van de liefde te laten besturen.

4

Wijsheid ziet de gevolgen op lange termijn

Bij vers 13 beginnen we met nieuw materiaal, in Jakobus 3:13.

Wie is wijs en verstandig onder u? Laat hij uit zijn goede levenswandel zijn werken laten zien, in zachtmoedige wijsheid.

JAKOBUS 3:13

Wijsheid is iets waarvan iedereen graag wil denken dat hij het heeft. Het is heel vernederend om jezelf als een dwaas te beschouwen. Afhankelijk van hoe je beoordeelt wat wijsheid is, kun je een lage of een hoge dunk van jezelf hebben en in beide gevallen het contact met de werkelijkheid kwijt zijn. Bijvoorbeeld, als wijsheid wordt omschreven in termen van schoolprestaties en cijfers voor toetsen, en wetenschappelijke vakgebieden enzovoort. En heel vaak is dat de manier waarop onze cultuur intelligentie bekijkt. Hoe doe je het op die verschillende toetsen voor aanleg en voor wetenschappelijke vakgebieden enzovoort? Als je daarop niet goed presteert,

denk je misschien dat je niet erg wijs bent, niet erg intelligent. Als je daar heel goed op presteert, denk je misschien dat je heel intelligent bent. Toch gaf Paulus aan dat er mensen zijn

die altijd leren en nooit tot kennis van de waarheid kunnen komen.

2 TIMOTHEÛS 3:7

Echte wijsheid is niet intellectueel. Echte wijsheid heeft niets te maken met je aanleg of je intelligentiequotiënt. Ze heeft te maken met je morele keuzes. Dit is iets wat Jakobus zegt dat ook heel sterk uit Spreuken naar voren komt. Spreuken heeft veel over wijsheid te zeggen, maar behandelt wijsheid nooit als iets wat te maken heeft met hoe goed je het op een toets doet. Het gaat erom in hoeverre je handelen overeenkomt met wat wijs zou zijn met het oog op de gevolgen op lange termijn. Een wijs mens voorziet de gevolgen van zijn handelen op lange termijn. Een dwaas doet dat niet. Er staat:

Een schrandere ziet het kwaad en verbergt zich, maar onverstandigen gaan voort en zullen daarvoor boeten.

SPREUKEN 22:3

want de wijze voorziet wat de gevolgen op lange termijn zullen zijn.

In Spreuken staat:

Ga naar de mier, luiaard, zie zijn wegen en word wijs. Hoewel hij geen aanvoerder heeft, geen leidinggevende of heerser, maakt hij zijn eten gereed in de zomer, verzamelt hij zijn voedsel in de oogsttijd.

SPREUKEN 6:6-8

Ik denk niet dat we dat rechtstreeks moeten toepassen en zeggen: ‘We weten dat de winter komt, dus kunnen we maar beter voedsel opslaan.’ De gedachte is dat de mier op de een of andere manier instinctief voorziet dat er een tijd zal komen waarin er geen voedsel beschikbaar is. Daarom werkt ze om meer voedsel op te slaan dan de mieren op dat moment nodig hebben. Ze handelen nu op zo'n manier dat het hun later zekerheid en rust zal geven, wanneer ze niet kunnen werken of wat dan ook.

5

Nu leven met het oog op de eeuwigheid

Zo is het ook met de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester in het onderwijs van Jezus in Lukas hoofdstuk 16. Een vreemde gelijkenis, heel vreemd en in sommige opzichten verontrustend, omdat de rentmeester wordt geprezen om zijn daden, die eigenlijk nogal oneerlijk waren. Maar het punt van de gelijkenis is dat de rentmeester tenminste genoeg gezond verstand had om te weten dat hij zijn baan zou verliezen. Hij zou in een situatie terechtkomen waarin hij zich nog niet bevond. In de toekomst wachtte hem een situatie waarin hij werkloos zou zijn. En hij moest de mogelijkheden die hij nu had op de een of andere manier benutten om zich voor later van iets te verzekeren.

De brede toepassing van dit beginsel is dat we rekening moeten houden met het feit dat we niet altijd de mogelijkheden zullen hebben die we nu hebben om ons op ons eeuwige verblijf voor te bereiden. Maar we zien een tijd tegemoet waarin wat we nu doen ons zal hebben voorbereid op de ene of de andere eeuwige bestemming. En als we wijs zijn, zullen we die dingen doen die ervoor zorgen dat we in de eeuwigheid een wenselijke toekomst hebben.

Dus het kan inderdaad zijn dat we harder werken dan nodig is. Misschien offeren we meer op dan uiteindelijk zou hoeven. Misschien geven we meer van onze rechten op dan de omstandigheden zouden vereisen. En misschien leiden we ons leven met wat meer ontberingen, geven we wat minder toe aan onze eigen verlangens, enzovoort,

dan we anders zouden doen. Want we leven niet voor de korte termijn; we leven voor de lange termijn. We beseffen dat er, zoals in Hebreeën hoofdstuk 11 staat, bepaalde mensen waren die

veracht werden, gebrek leden en verdrukt werden. Zij weigerden bevrijding uit hun beproevingen, omdat zij uitzagen naar een betere opstanding.

HEBREEËN 11:35-37

En er staat over hen:

De wereld was hen niet waard.

HEBREEËN 11:38

Ze leefden niet voor deze wereld. Ze zagen uit naar iets beters en waren bereid zelfs rechtmatige aanspraken en gemakken prijs te geven om later iets beters te verkrijgen. Dat is wat wijsheid doet. Wijsheid voorziet de gevolgen op de lange termijn. Daarom is in Spreuken de wijze man altijd degene die niet doet wat gemakkelijk is. Hij doet wat God behaagt, omdat hij weet dat het er in de eeuwigheid uiteindelijk op aankomt dat hij God aan zijn kant heeft. Hij zou ook een andere weg kunnen inslaan die op korte termijn bevrediging geeft. Maar dat is een weg waarop hij God niet aan zijn kant zal krijgen en waarvan hij dus nog heel lang spijt zal hebben. De wijze man is dus degene die morele keuzes weet te maken met het oog op de eeuwigheid. Dat is wijsheid.

6

Ontzag voor God als begin van wijsheid

In die zin is een hoogopgeleide atheïst een heel dwaas mens. Hij kan een hele waslijst aan academische titels achter zijn naam hebben staan, maar als hij God niet vreest, heeft hij zelfs het begin van wijsheid niet. De Bijbel zegt:

Het beginsel van wijsheid is de vreze des HEEREN en de kennis van de heiligen is inzicht.

SPREUKEN 9:10

Iemand die niet genoeg gezond verstand heeft om de God te vrezen Die over elke daad die hij verricht en elk woord dat hij spreekt zal oordelen, is eigenlijk een idioot. Het maakt niet uit hoe bekwaam hij zich op academisch gebied met zijn academische graden heeft bewezen. Die man is een dwaas, een volslagen dwaas.

Want wat zal het een mens baten als hij heel de wereld wint en aan zijn ziel schade lijdt?

MARKUS 8:36

Iedereen zou een dwaas zijn als hij de wereld in ruil voor zijn ziel aannam, zoals Jezus duidelijk maakt. Maar iemand die niet genoeg gezond verstand heeft om te beseffen: ‘Zeventig jaar of minder in dit leven de wereld winnen zal een slechte ruil blijken als ik uiteindelijk tot in alle eeuwigheid in de hel brand’ — iedereen die niet genoeg gezond verstand heeft om dat te beseffen, is gewoon een idioot.

Het was John Bunyan, die De Christenreis schreef, die zei dat hij geen respect had voor welke geloofsbelijdenis of grootspraak van wie dan ook, als die niet begon met berouw en bekering van het hart. Hij zei:

Want ontzag voor de Heer is het begin van wijsheid, ‘en wie het begin niet heeft, heeft ook noch het midden, noch het einde.’ Met andere woorden, als je de vreze des Heeren niet hebt als het begin van wijsheid, heb je helemaal geen wijsheid. Er zijn dus mensen die academisch heel onderlegd zijn, maar dwazen zijn. Er is een oude negrospiritual

die zegt: 'Je kunt naar je hogeschool gaan, je kunt naar je school gaan, maar als je Jezus niet hebt, ben je een geschoolde dwaas en meer niet.' Dat is een geweldig couplet. Er zijn nog andere coupletten in dat lied, maar dit ene blijft me bij wanneer ik hierover nadenk.

Maar het dwaze van de wereld heeft God uitverkoren om de wijzen te beschamen, en het zwakke van de wereld heeft God uitverkoren om het sterke te beschamen.

1 KORINTHE 1:27

Maar Paulus zegt in 1 Korinthe 1:

Als iemand werkelijk wijs wil zijn, laat hij dan dwaas worden.

1 KORINTHE 3:18

Daarmee bedoelt hij dat iemand die werkelijk wijs wil zijn in Gods ogen, een standpunt moet innemen dat de wereld dwaas zal noemen. De wereld zal je een dwaas noemen, maar Paulus zegt:

Wij zijn dwaas om Christus' wil.

1 KORINTHE 4:10

En dat is prima, want

Want het dwaze van God is wijzer dan de mensen en het zwakke van God is sterker dan de mensen.

1 KORINTHE 1:25

7

Wijsheid van boven en wijsheid van beneden

Nu hebben we hier een tegenstelling tussen twee soorten wijsheid: de soort die mensen waarderen en de soort die God werkelijk waardeert. De ene soort wijsheid komt van boven. Hij zegt in vers 17:

Wie is wijs en verstandig onder u? Laat hij uit zijn goede levenswandel zijn werken laten zien, in zachtmoedige wijsheid. Wanneer u echter bittere afgunst en eigenbelang in uw hart hebt, beroem u dan niet en lieg niet tegen de waarheid. Dat is niet de wijsheid die van boven komt, maar ze is aards, natuurlijk, duivels. Want waar afgunst en eigenbelang is, daar heersen wanorde en allerlei kwade praktijken. Maar de wijsheid die van boven is, is ten eerste rein, vervolgens vreedzaam, welwillend, voor rede vatbaar, vol barmhartigheid en goede vruchten, onpartijdig en ongeveinsd. En de vrucht van de gerechtigheid wordt in vrede gezaaid voor hen die vrede stichten.

JAKOBUS 3:13-18

Dat betekent dat die hemels is; die komt van God. Het is een godvruchtige soort wijsheid. Er is een andere soort wijsheid die van beneden komt. Hij zegt in vers 15 dat de wijsheid die niet van boven neerdaalt aards, zinnelijk en demonisch is. Er zijn nauwelijks drie slechtere woorden die op iemands besluitvorming van toepassing zouden kunnen zijn dan aards, zinnelijk en demonisch. [Vertalersnoot: de spreker volgt hier de Engelse woorden 'earthly, sensual, demonic'; het hierboven weergegeven HSV-citaat heeft 'aards, natuurlijk, duivels'.] Want de drie dingen die zich tegen je ziel en tegen God hebben opgesteld, zijn de wereld, het vlees en de duivel. Hier heb je ze alle drie: de wereld, het vlees en de duivel.

Ze spannen allemaal samen om je een bepaalde weg op te sturen. Die weg zal je natuurlijk worden voorgesteld als de weg van de wijsheid, want niemand wil een weg inslaan waarvan hij weet dat die dwaas is. Om je de verkeerde weg op te laten gaan, moet de duivel je er tegen de werkelijkheid in van overtuigen dat de verkeerde weg werkelijk de wijze weg is om te gaan. Er zijn ontzettend veel mensen, de meerderheid van de mensen in de wereld, die hiervan overtuigd zijn, die op dit punt misleid zijn. Het probleem hier is dat Jakobus bezorgd is dat sommige christenen op enkele van deze punten misleid kunnen zijn.

Als mensen wijsheid afmeten aan hoeveel openbaring ze hebben over de dingen van God, of hoeveel Bijbelverzen ze kunnen citeren, of hoe systematisch hun theologie is opgebouwd, of hoe gemakkelijk ze uit hun hoofd religieuze, theologische spitsvondigheden kunnen opdissen — als dat is wat wijsheid wordt genoemd, dan zal de ontwikkelde christen zichzelf boven anderen verheven vinden. Dat betekent niet noodzakelijk dat hij een formele opleiding heeft gevolgd. Ik heb geen formele opleiding gevolgd, maar ik ben wel een ontwikkelde christen. Ik ben autodidact, omdat ik zelf veel heb gestudeerd. Maar als ik ook maar de illusie heb dat ik een wijs man blijk te zijn doordat ik meer Bijbelverzen kan citeren dan iemand anders, of doordat ik uit meer delen van de Bijbel kan putten om een punt te maken dan iemand anders, dan beoordeel ik dat eenvoudigweg naar dezelfde maatstaf als anderen. Veel mensen die precies die dingen kunnen, zitten vol afgunst en twist en jaloezie en zelfverheerlijking en eigendunk. Dat zijn nu juist de dingen waarover hij zegt:

Als je vanbinnen vol bittere jaloezie en eigenbelang zit, schep dan niet op.

Dat wil zeggen: beweer niet dat je wijs bent. Dat is wel een soort wijsheid. Het is een wereldse soort wijsheid, maar het is een wijsheid die aan de aarde gebonden is. Ze komt niet van God. Ze vindt haar oorsprong in de wereld. Omdat ze niet van God afkomstig is, heeft God er ook geen respect voor. Alleen de aarde heeft daar respect voor, alleen de wereld. Het vlees verheugt zich daarin, en de duivel inspireert dat soort dingen.

8

Wijsheid blijkt uit zachtmoedig gedrag

Maar ware wijsheid, zegt hij in vers 13, als er werkelijk een wijs en verstandig persoon onder jullie is — dit sluit misschien aan op de context over leraren, want hij zegt in vers 1 van dit hoofdstuk:

U moet niet allemaal leermeesters willen zijn, mijn broeders. U weet immers dat wij dan een strenger oordeel zullen ontvangen.

JAKOBUS 3:1

Daarna gaat hij in op het spreken en het belang van het spreken, en op hoeveel schade een verkeerd gebruik van de tong kan aanrichten. Natuurlijk zou dat in bijzondere mate voor leraren gelden. Misschien heeft hij hetzelfde in gedachten — opnieuw leraren — wanneer hij zegt:

Wie is wijs? Wie heeft inzicht? Laat die dat bewijzen, maar niet met zijn geleerdheid.

Laat hij het niet bewijzen met zijn academische acrobatiek, maar:

Wie is wijs en verstandig onder u? Laat hij uit zijn goede levenswandel zijn werken laten zien, in zachtmoedige wijsheid. Wanneer u echter bittere afgunst en eigenbelang in uw hart hebt, beroem u dan niet en lieg niet tegen de waarheid. Dat is niet de wijsheid die van boven komt, maar ze is aards, natuurlijk, duivels. Want waar afgunst en eigenbelang is, daar heersen wanorde en allerlei kwade praktijken. Maar de wijsheid die van boven is, is ten eerste rein, vervolgens vreedzaam, welwillend, voor rede vatbaar, vol barmhartigheid en goede vruchten, onpartijdig en ongeveinsd. En de vrucht van de gerechtigheid wordt in vrede gezaaid voor hen die vrede stichten.

JAKOBUS 3:13-18

Zachtmoedigheid is een vrucht van de Geest. Goed gedrag is precies wat wijsheid in het Oude Testament kenmerkt, bijvoorbeeld in Spreuken. Het gaat er niet om hoeveel je beweert te weten; het gaat erom hoe je je gedraagt. Is je gedrag zo dat je Gods goedkeuring krijgt voor wat je doet? Want Jezus zei:

Maar Ik zeg u dat de mensen van elk nutteloos woord dat zij zullen spreken, rekenschap moeten geven op de dag van het oordeel.

MATTHEÛS 12:36

Iemand die beseft wat dat betekent, zal, zoals Petrus zegt, in vrees leven. Petrus zegt in 1 Petrus 1, vers 17:

En als u Hem als Vader aanroept Die zonder aanzien des persoons naar ieders werk oordeelt, wandel dan in de vreze des Heeren gedurende de tijd van uw vreemdelingschap.

1 PETRUS 1:17

Als je weet dat God je zal oordelen naar al je werken, dan moet je de tijd die je hier bent in de vreze Gods doorbrengen. En Petrus schrijft daar niet aan niet-christenen. Hij schrijft aan christenen.

9

Het karakter van een wijze voorganger

Daarom zal een wijs man zich toeleggen op goed gedrag. De manier waarop iemand kan prediken of onderwijzen of uitleggen, is geen aanwijzing dat hij wijs is in de Bijbelse betekenis van het woord. Als je kunt zien dat hij van zijn vrouw houdt, zijn rekeningen betaalt en zijn tong in toom houdt, geen roddelaar of lasteraar is en meelevend en zachtmoedig is, dan heb je reden om te geloven dat deze man de wijsheid heeft die ertoe doet. Zachtmoedig wil hier zeggen dat hij niet zijn eigen belang zoekt of

zichzelf op de voorgrond dringt. Het is het soort wijsheid dat je werkelijk zou willen aantreffen bij iemand die het lichaam van Christus leidt. Want hij praat er niet alleen over, hij leeft ernaar en geeft daarin het voorbeeld.

Er zijn natuurlijk veel voorgangers die in dit opzicht goede voorbeelden zijn. Er zijn er helaas ook veel die in dit opzicht geen erg goede voorbeelden zijn. Er zijn voorgangers die net zo ambitieus zijn, net zo op hun eigen belang gericht, net zo achterdochtig en onzeker, net zo bang dat mensen hun positie zullen innemen en dat soort dingen. Er zijn zulke mensen in het lichaam van Christus die toch bekendstaan om hun wijsheid, omdat ze een goede preek kunnen houden. Maar zo wordt wijsheid niet aangetoond. Er is wel een bepaald soort wijsheid, maar die is werelds. Ook al komt die wijsheid misschien tot uiting in het prediken over Bijbelse dingen, ze is nog steeds even vleselijk, even demonisch, omdat ze voorbijgaat aan de dingen die er voor God toe doen.

God is niet onder de indruk van hoe goed je spreekt of hoeveel feiten je kent, zelfs geen Bijbelse feiten.

Want Mijn hand heeft al die dingen gemaakt, en daardoor bestaan al die dingen, spreekt de HEERE. Maar Ik zal zien op deze, op de ellendige en verslagene van geest, en wie voor Mijn woord heeft.

JESAJA 66:2

zegt Jesaja 66:2. God is dus niet onder de indruk van dat soort wijsheid. De duivel wel. Het vlees wel, en de wereld ook. Maar die wijsheid is niet van boven.

10

Hemelse wijsheid en de Bergrede

Vers 17:

Maar de wijsheid die van boven komt, heeft de volgende kenmerken. We hebben het hierover gehad toen we onze inleiding op de brief van Jakobus gaven. Ik wees er namelijk op dat Jakobus, meer dan enige andere brief in de Bijbel, de Bergrede als basis neemt en er op veel plaatsen op zinspeelt of die zelfs citeert. Er zijn niet zo heel veel plaatsen waar hij die daadwerkelijk citeert, maar er zijn een paar plaatsen waar hij de Bergrede echt citeert. Vooral dit vers, Jakobus 3:17, lijkt een bewuste samenvatting van de Bergrede te zijn, want hij heeft het erover dat die wijsheid rein is. De Bergrede zegt:

Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien.

MATTHEÛS 5:8

Vreedzaam. Jezus zei:

Zalig zijn de vreedstichters, want zij zullen Gods kinderen genoemd worden.

MATTHEÛS 5:9

En Hij zegt:

Ik zeg u echter dat u geen weerstand moet bieden aan de boze; maar wie u op de rechterwang slaat, keer hem ook de andere toe;

MATTHEÛS 5:39

Dat is beslist vreedzaam gedrag.

Zachtmoedig of zacht van aard. Zachtmoedig en zacht van aard zijn min of meer onderling verwisselbare begrippen. [Vertalersnoot: de spreker verbindt hier de Engelse woorden 'gentle' en 'meek'. Waar zijn Engelse vertaling 'gentle' heeft, gebruikt de HSV in Jakobus 3:17 'welwillend'.] En Jezus zei:

Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven.

MATTHEÛS 5:5

Bereid om toe te geven. [Vertalersnoot: de gebruikte Engelse vertaling heeft hier ‘willing to yield’; de HSV heeft in Jakobus 3:17 ‘voor rede vatbaar’.] Jezus zei:

en als iemand u voor het gerecht wil dagen en uw onderkleding nemen, geef hem dan ook het bovenkleed;

MATTHEÛS 5:40

Dat is beslist bereidheid om aan een ander toe te geven, om voor iemand anders je rechten op te geven.

Vol barmhartigheid en goede vruchten.

Deze dingen staan ook in de Bergrede.

Zalig zijn de barmhartigen, want aan hen zal barmhartigheid bewezen worden.

MATTHEÛS 5:7

Jezus gaat er zelfs uitvoerig op in dat je in je barmhartigheid geen onderscheid moet maken. Wees niet alleen barmhartig tegenover degenen die barmhartig zijn tegenover jou, maar wees ook barmhartig tegenover degenen die je niet vriendelijk behandelen.

Goede vruchten. Jezus zei in de Bergrede, in Mattheüs 7:

Aan hun vruchten zul je de valse en de ware profeten herkennen.

MATTHEÛS 7:15-20

Goede vruchten zijn wat er aan de goede bomen groeit.

Zonder partijdigheid. Ook dat maakt deel uit van het onderwijs in de Bergrede. Niet alleen degenen groeten die jou groeten, niet alleen degenen liefhebben die jou liefhebben, maar zelfs degenen liefhebben die je vijanden zijn. Niet partijdig zijn.

En zonder huichelarij, een belangrijk punt in de Bergrede.

Wanneer u dan een liefdegave geeft, laat het niet voor u uitbazuinen, zoals de huichelaars in de synagogen en op de straten doen, opdat zij door de mensen geëerd zouden worden. Voorwaar, Ik zeg u: Zij hebben hun loon al.

MATTHEÛS 6:2

Alles in deze beschrijving is dus in feite een samenvatting van de inhoud van de Bergrede. En hij zegt: zo ziet de wijsheid van boven eruit.

Jezus sluit de Bergrede af met de uitspraak:

Daarom, ieder die deze woorden van Mij hoort en ze doet, die zal Ik vergelijken met een verstandig man, die zijn huis op de rots gebouwd heeft;

MATTHEÛS 7:24

Jezus Zelf gaf dus aan dat dit is wat wijsheid zou doen. De dingen die in de Bergrede worden onderwezen, beschrijven een wijs leven, een wijze man die voorzieningen treft voor zijn eeuwige toekomst. En zo kan Jakobus sterk op die passage steunen en zeggen dat de wijsheid van boven door dit soort leven wordt gekenmerkt.

11

Vrede zaaien en gerechtigheid oogsten

Het is heel goed mogelijk dat vers 18 meer bij hoofdstuk 4 hoort dan bij hoofdstuk 3. Het is het laatste vers van hoofdstuk 3, maar het is denkbaar dat de hoofdstukgrens een vers eerder had moeten liggen. Hij zegt:

Wie is wijs en verstandig onder u? Laat hij uit zijn goede levenswandel zijn werken laten zien, in zachtmoedige wijsheid. Wanneer u echter bittere afgunst en eigenbelang in uw hart hebt, beroem u dan niet en lieg niet tegen de waarheid. Dat is niet de wijsheid die van boven komt, maar ze is aards, natuurlijk, duivels. Want waar afgunst en eigenbelang is, daar heersen wanorde en allerlei kwade praktijken. Maar de wijsheid die van boven is, is ten eerste rein, vervolgens vreedzaam, welwillend, voor rede vatbaar, vol barmhartigheid en goede vruchten, onpartijdig en ongeveinsd. En de vrucht van de gerechtigheid wordt in vrede gezaaid voor hen die vrede stichten.

JAKOBUS 3:13-18

Je ziet een tegenstelling tussen vrede en oorlog.

Zoals ik dit begrijp, betekent het dat gerechtigheid de vrucht is waarnaar we op zoek zijn. Herinner je je de wijngaard in het Oude Testament? Dat herinner je je vast wel. We hebben die heel, heel vaak behandeld in Jesaja. God zocht vrucht in de wijngaard. Hij vond die niet in Israël, maar die vrucht was gerechtigheid en recht, de vrucht van gerechtigheid die de christenen geacht worden voort te brengen. Jezus zei:

Daarom zeg Ik u dat het Koninkrijk van God van u weggenomen zal worden en aan een volk gegeven dat de vruchten ervan voortbrengt.

MATTHEÛS 21:43

De gemeente heeft nu dus de taak gekregen om deze vrucht in ons leven voort te brengen. Wij worden geacht recht en gerechtigheid voort te brengen. Zo horen wij te zijn.

Waar komt deze vrucht vandaan? Hoe ontstaat deze vrucht? Zoals bij elke vrucht moet je eerst zaad zaaien voordat je vruchten kunt laten groeien. De plant moet worden geplant. En als die eenmaal geplant is, kan die uiteindelijk de vrucht voortbrengen. Hoe wordt de vrucht van gerechtigheid voortgebracht? Je moet de zaden van vrede zaaien. En wanneer je de zaden van vrede zaait, groeit daaruit de vrucht van gerechtigheid.

Dit staat, zoals ik al aangaf toen we bij hoofdstuk 1 waren, in contrast met hoofdstuk 1, vers 20, waar staat:

De toorn van een man brengt immers geen gerechtigheid voor God teweeg.

JAKOBUS 1:20

De vrucht van gerechtigheid wordt niet voortgebracht door de toorn van de mens. Overigens, zoals we opmerkten toen we bij dat gedeelte waren, lijkt de uitdrukking ‘de toorn van de mens’ in Psalm 76:10 voor oorlog te worden gebruikt. Daar staat:

Want de woede van mensen zal U tot lof zijn, wat aan woede overblijft, zult U beteugelen.

PSALMEN 76:11

Ik denk dat het betekent dat God in Zijn soevereiniteit zelfs de oorlogen en de vleselijke strijd die mensen onderling voeren, kan benutten om Zijn uiteindelijke bedoelingen te verwezenlijken. En dus zou de toorn van de mens eenvoudigweg een codewoord voor oorlog zelf kunnen zijn.

Oorlog is niet de manier om gerechtigheid tot stand te brengen.

Zo dan, mijn geliefde broeders, ieder mens moet haastig zijn om te horen, maar traag om te spreken en traag tot toorn.

JAKOBUS 1:19

Maar de gerechtigheid van God, de vrucht van gerechtigheid, wordt gezaaid door vredestichters, mensen die vrede stichten, geen oorlog voeren. [Vertalersnoot: de spreker volgt de Engelse formulering ‘by those who make peace’, dus ‘door hen die vrede stichten’. Het weergegeven HSV-citaat heeft ‘voor hen die vrede stichten’.] Dit is opnieuw een toespeling op de Bergrede, want in Mattheüs 5:9 zei Hij:

Zalig zijn de vredestichters, want zij zullen Gods kinderen genoemd worden.

MATTHEÛS 5:9

Jakobus zegt:

En de vrucht van de gerechtigheid wordt in vrede gezaaid voor hen die vrede stichten.

JAKOBUS 3:18

Deze mensen worden vredestichters genoemd, mensen die vrede stichten. En dit staat tegenover degenen die oorlog voeren. Daar gaat hoofdstuk 4 vervolgens op in.

12

Oorlog of ruzie in de vertaling van Jakobus

Waar komen al die oorlogen en ruzies onder jullie vandaan? Komen die niet voort uit jullie verlangen naar genot, dat in jullie lichaam strijd voert? Jullie willen van alles, maar krijgen het niet. Jullie moorden en zijn jaloers, maar kunnen niet krijgen wat jullie willen. Jullie vechten en voeren oorlog, maar jullie hebben niets omdat jullie er niet om vragen. Jullie vragen erom en krijgen het niet, omdat jullie het met verkeerde

bedoelingen vragen, om het aan jullie eigen pleziertjes uit te geven. Jullie gaan vreemd, weten jullie niet dat vriendschap met de wereld vijandschap betekent, dus dat je op vijandige voet staat met God? Wie dus een vriend van de wereld wil zijn, maakt zichzelf tot een vijand van God. Of denken jullie dat er zomaar in de Bijbel staat dat de Geest die in ons woont jaloers naar ons verlangt?

Ik stop hier om commentaar te geven op deze eerste vijf verzen. In sommige vertalingen wordt volgens mij het woord 'oorlog' weggelaten en wordt zoiets als 'ruzies' gebruikt. Heeft iemand een vertaling waarin iets staat over ruzies en vechten? De NIV zegt: 'fights and quarrels', oftewel 'gevechten en ruzies'. [Vertalersnoot: dit is een vertaling van de Engelse woorden die de spreker uit de NIV aanhaalt, geen HSV-citaat.]

De NIV doet dit dus, en volgens mij doen sommige andere vertalingen hetzelfde, hoewel de betere vertalingen dat niet doen. Ik wist dat de NIV dat deed, en volgens mij doen sommige andere dat ook. Ze maken hiervan een uitspraak over persoonlijke ruzies tussen jou en je buurman enzovoort, in plaats van over oorlogen op nationale of internationale schaal. Ze doen dit omdat de meeste christenen in onze samenleving oorlog goedkeuren, of in elk geval het meevechten in sommige oorlogen. Maar ze keuren kleine ruzies en verstoorde verhoudingen tussen broeders niet goed. Iedereen weet dat het zondig en verkeerd is om niet te vergeven, om onenigheid of ruzie met je broeder te hebben, om zonder reden boos te zijn op je broeder of wat dan ook. Maar wanneer deze dingen op nationaal niveau worden uitvergroot, worden ze op de een of andere manier geheiligd, en dan is het in orde.

Jakobus spreekt hier heel negatief over oorlog, alsof oorlog iets is wat niet goed is. En omdat de meeste christenen daar tegenwoordig niet zo over denken, heeft bijvoorbeeld de NIV hier de verwijzing naar oorlog verwijderd. Er staat niet 'wars' enzovoort, maar 'fights and quarrels', zodat je bij het lezen van die vertaling geen idee zou hebben dat Jakobus het over echte oorlog heeft.

13

De rechtvaardige die zich niet verzet

Iets anders wat de NIV in Jakobus heeft gedaan, en waaruit dezelfde houding blijkt, staat in Jakobus hoofdstuk 5, waar we nog aan toe zullen komen. Hij zegt tegen de rijken in vers 6, Jakobus 5:6:

U hebt de rechtvaardige veroordeeld en gedood en hij verzet zich niet tegen u.

JAKOBUS 5:6

Met andere woorden, de rechtvaardige biedt geen weerstand wanneer hij wordt gedood. Hij verzet zich niet. Hij volgt wat Jezus in de Bergrede heeft gezegd: hij keert de andere wang toe, en hij sterft zonder zich te verzetten.

De NIV heeft echter dezelfde afkeer van de anabaptistische manier van reageren op oorlog en van Jezus' manier van reageren op oorlog. Want de Bergrede is in wezen waar Jakobus van uitgaat. Jezus leerde dat je niet moet vechten. Je moet je niet verzetten wanneer iemand je probeert te doden. Dat is wat Jezus heeft gezegd. Ik wil Zijn woorden niet veranderen. Dat is wat Hij heeft gezegd. Als mensen zeggen: 'Dat is niet praktisch' — nou, misschien lijkt het niet praktisch. Veel mensen vinden christen zijn niet erg praktisch, of op God vertrouwen of wat dan ook. Maar degenen die het hebben gedaan, hebben bewezen dat het praktisch is. Er zijn hele kerkgenootschappen, hele groepen bewegingen, mensen die Jezus letterlijk op Zijn Woord hebben genomen en hebben bewezen dat het praktisch is, dat het werkt en dat het uiteindelijk tot vrede leidt. Zij zijn vredestichters.

Wat de NIV bij Jakobus 5:6 doet, is zoiets zeggen als:

Jullie hebben iemand die rechtvaardig was veroordeeld en gedood, en hij verzette zich niet tegen jullie.

Met andere woorden, die maakt er een zin in de verleden tijd van. In wezen zegt die: 'Schaam je dat je deze arme mensen kwaad hebt aangedaan. Ze deden jullie geen kwaad.' Met andere woorden, jullie aanval op hen is niet door hen uitgelokt. De

passage gaat niet over de vraag of de rechtvaardigen de aanval al dan niet hadden uitgelokt, maar over hoe ze reageerden toen ze werden aangevallen. Ze verzetten zich niet.

Voor zover ik weet, geeft elke Engelse vertaling van deze passage aan dat de rechtvaardige zich niet verzet wanneer hij wordt veroordeeld en gedood, omdat hij Jezus' woorden daarover serieus neemt. Dat blijkt ook uit het Grieks. Maar de NIV houdt niet van dat idee, dus hebben ze het veranderd in een totaal ander idee.

Ik probeer niemand die de NIV gebruikt af te kraken, maar van tijd tot tijd kom je dingen tegen waarbij je zegt: 'Waarom hebben die lui dat in vredesnaam gedaan?' Je kunt zien wat hun onderliggende vooringenomenheid was, hun onderliggende vooroordelen, aan de manier waarop ze dingen veranderen. Tot op zekere hoogte kun je dat ook in andere vertalingen zien. Ik neem de NIV vaak op de korrel, vooral omdat die zo populair is. Ik vind niet dat die vertaling de populariteit verdient die ze heeft. En ook omdat ik dit soort dingen in de NIV vaker tegenkom dan in bijna elke andere vertaling die ik heb gezien. Maar andere vertalingen hebben ook hun tekortkomingen, dus ik wil niet alleen het probleem met de NIV eruit lichten.

14

Het woord oorlog in het Nieuwe Testament

Bij Jakobus 4 hebben we wel een probleem wat de NIV betreft, want als je de NIV leest, krijg je de indruk dat het hier eigenlijk niet over oorlog gaat. Het zou alleen gaan over ruzies, onderlinge problemen tussen christenen of zoiets. Maar laat ik zeggen dat het woord 'oorlogen' hier een aantal keren in het Nieuwe Testament wordt gebruikt. En voor zover ik kan nagaan, verwijst het altijd naar wat wij met het woord 'oorlog' bedoelen. Als je het verandert in alleen maar 'gevechten', 'vechtpartijen' of 'ruzies', doe je het woord onrecht aan.

Als je bijvoorbeeld met me meekijkt naar Mattheüs 24:6, dan hebben we daar hetzelfde Griekse woord. Mattheüs 24:6, Jezus zegt:

U zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen; pas op, word niet verschrikt, want al die dingen moeten gebeuren, maar het is nog niet het einde.

MATTHEÛS 24:6

Dat klinkt beslist als een internationaal conflict.

Dat klinkt als een verwijzing naar internationale conflicten, precies datgene wat wij met de term 'oorlogen' aanduiden. Het is hetzelfde Griekse woord dat in Jakobus wordt gebruikt. En de parallele versies van deze rede op de Olijfberg in Markus 13 en Lukas 21 gebruiken in deze passage ook hetzelfde Griekse woord. Dus op drie plaatsen in de Evangelien, die allemaal parallel aan elkaar lopen, wordt dit woord voor oorlog gebruikt.

Zo zegt Jezus ook in Lukas 14:31:

Of welke koning die een oorlog in gaat om te strijden met een andere koning, gaat niet eerst zitten om te beraadslagen of hij bij machte is met tienduizend man tegemoet te gaan die met twintigduizend man tegen hem optrekt?

LUKAS 14:31

Het woord 'oorlog' is hetzelfde woord als in Jakobus 4:1:

'Oorlog gaan voeren' klinkt niet als een onderlinge woordenwisseling in de gemeente. Het gaat over internationale conflicten, oorlogen.

Ook in 1 Korinthe 14:8 illustreert hij de noodzaak om begrijpelijke woorden te spreken, zodat mensen opgebouwd kunnen worden, in plaats van in tongen te spreken zonder uitleg. Om daar een illustratie van te geven, zegt hij in 1 Korinthe 14:8:

Want ook als de bazuin een onherkenbaar geluid geeft, wie zal zich gereedmaken voor de strijd?

1 KORINTHE 14:8

Hetzelfde woord in het Grieks. In Hebreeën 11:34 staat:

Zij hebben de kracht van het vuur geblust, zij zijn aan de scherpte van het zwaard ontkomen, zij hebben in zwakheid kracht ontvangen, zij zijn machtig geworden in de oorlog, legers van vreemden hebben zij op de vlucht gejaagd.

HEBREEËN 11:34

Dat verwijst duidelijk naar oorlogen. Ook dat is hetzelfde Griekse woord.

Dus op de andere plaatsen in het Nieuwe Testament waar dit woord voorkomt, gaat het heel duidelijk over internationale conflicten, wat wij oorlog noemen. Daarom gebruiken de King James en andere vertalingen die het woord 'oorlog' gebruiken, het juiste woord. Als je het verandert in 'ruzies', ontnem je het woord in feite zijn kracht en laat je het lijken alsof het over iets anders gaat dan waar het werkelijk over gaat. Dit gaat over de kijk van de christen op oorlog. Daar gaat dit over.

Vanwaar al die strijd en al die conflicten in uw midden? Vloeien ze hier niet uit voort: uit uw hartstochten, die in alle delen van uw lichaam strijd voeren?

JAKOBUS 4:1

15

Christelijke Joden en de opstand tegen Rome

Ik weet niet hoeveel Jakobus hiervan voorzag, maar natuurlijk kwam niet zo heel lang nadat hij dit schreef de Joodse Oorlog. Een bepaalde groep Joden kwam toen tegen Rome in opstand en haalde daarmee de woede van Rome over zich heen, in de vorm van oorlog, in het jaar 66 na Christus. Deze oorlog was een bloedbad dat drieënhalf jaar duurde, totdat het uiteindelijk eindigde met de belegering en de val van Jeruzalem. Zelfs in Jeruzalem werd er, zoals je weet, onderling gevochten, gevochten tussen de Joden. Het was als een burgeroorlog in de stad.

Misschien is Jakobus hiervan op de hoogte. Het is zelfs denkbaar dat die oorlog zich al in de beginfase bevond. Als hij dit na het jaar 66 maar vóór het jaar 70 na Christus heeft geschreven, kan het zelfs zijn geweest op een moment dat christenen zich afvroegen: ‘Hoe moeten we duiden wat hier gebeurt? Moeten we eraan deelnemen? Moeten we voor ons land vechten? Moeten we niet voor ons land vechten?’ Dat is moeilijk te zeggen. Zelfs als hij dit vóór het jaar 66 na Christus schreef en de oorlog nog niet begonnen was, kan hij er een voorgevoel van hebben gehad. Hij geeft tenslotte, denk ik, op verschillende plaatsen, vooral in hoofdstuk 5, aan dat hij weet dat het oordeel over Jeruzalem eraan komt. Daarom is het waarschijnlijk juist die oorlog die aanleiding geeft tot dit onderwijs over het onderwerp oorlog.

Christelijke Joden zouden zich bij uitstek in een positie bevinden waarin ze een standpunt moesten innemen. Zullen we achter onze landgenoten staan? Net zoals christelijke Amerikanen dat moeten. Als Amerika door Russen werd binnengevallen en wij christenen zeiden: ‘Maar wij horen Jezus zeggen:

Maar Ik zeg tegen u die dit hoort: Heb uw vijanden lief; doe goed aan hen die u haten.

LUKAS 6:27

En ik voel me er niet echt goed bij om tegen deze mensen te vechten of hen te doden, omdat ik niet denk dat Jezus dat zou doen. En ik hoor te doen wat Hij zou doen, niet wat de wereld doet’, dan zouden we in de problemen zitten. We zouden ernstig in de

problemen zitten. Het grootste deel van ons land zou ons als verraders beschouwen.

16

Vervolging van gewetensbezwaarden

Dit gebeurde in de Eerste Wereldoorlog. Het gebeurde in de Tweede Wereldoorlog. Mennonieten, en ook anderen. Ik kende een baptist die tijdens de Eerste en de Tweede Wereldoorlog pacifist was. Al deze mensen gingen tijdens de oorlog de gevangenis in omdat ze schuldig werden geacht aan landverraad. De meesten werden niet terechtgesteld, hoewel er verhalen uit de geschiedenis van de wederdopers zijn waaruit blijkt dat sommigen van hen werden gemarteld en in de gevangenis stierven.

Een bepaald geval kwam mij ter ore, van vier mennonitische mannen die tijdens de Eerste Wereldoorlog werden opgeroepen voor het leger. Ze weigerden het uniform aan te trekken, want ze zeiden dat:

Niemand kan twee heren dienen, want of hij zal de één haten en de ander liefhebben, of hij zal zich aan de één hechten en de ander minachten. U kunt niet God dienen en de mammon.

MATTHEÛS 6:24

Ze staan in dienst van Gods leger, en ze kunnen niet doden, enzovoort. Ze wilden het uniform niet aantrekken. Het verhaal is ongelooflijk. Het is net alsof je leest over Vanja en hoe hij in Rusland werd behandeld, of hoe mensen in nazi-Duitsland werden behandeld, of zoiets. Ze werden naar Alcatraz gebracht, ze werden naar Fort Leavenworth gebracht, en ze moesten koud douchen en daarna lange tijd in hun ondergoed buiten in het winterweer staan. Soldaten op motorfietsen joegen hen op totdat ze van uitputting neervielen. Ze werden met boeien aan hun polsen aan het plafond opgehangen, totdat hun polsen zo opgezwollen waren dat ze hun jassen niet meer aan konden trekken. Twee van die mannen stierven daadwerkelijk door deze behandeling. Dit waren mennonieten. De enige reden waarom ze deze dingen ondergingen, was dat ze geen uniform wilden aantrekken. Ze zeiden: 'Het is tegen ons geloof om aan oorlog deel te nemen.'

En dit was in Amerika! Dit was niet in Rusland of nazi-Duitsland. Dit was in de Verenigde Staten van Amerika, tijdens de Eerste Wereldoorlog. Twee van deze mannen stierven, en het schandaligste van alles is dat ze in uniform begraven werden, toen hun vrouwen eindelijk hoorden dat hun mannen waren gestorven en hun lichamen kwamen bekijken. Nadat ze dood waren, trokken de autoriteiten hun de uniformen aan die ze tot in de dood hadden geweigerd aan te trekken. Een laatste belediging voor de doden. Zulke dingen gebeuren hier.

Eén reden waarom er tijdens de Vietnamoorlog gewetensbezwaarden waren die niet zo erg werden vervolgd, is dat die oorlog niet op ons grondgebied plaatsvond. De Eerste Wereldoorlog vond ook niet op ons grondgebied plaats. In de Tweede Wereldoorlog werden we wel gebombardeerd, daar bij Pearl Harbor, maar de gevechten vonden eigenlijk ook niet hier plaats. Stel dat de vijand voor onze kust stond en jij de wapens niet opnam. Je zei: 'Ik zal bidden, en ik zal daarheen gaan en de gewonden verzorgen, en ik zal eropuit gaan om te getuigen, enzovoort, maar ik zal de wapens niet opnemen.' Je kunt er zeker van zijn dat er dan directe burens zouden zijn die je waarschijnlijk zouden neerschieten. Er zijn mensen die zouden zeggen: 'Je bent een verrader van je land.'

Dat is precies de positie waarin christelijke Joden zich in het laatste deel van het Joodse tijdperk zouden hebben bevonden. Daar zitten ze dan, of ze nu in het buitenland verspreid wonen of wat dan ook, terwijl er tussen Rome en de Joden een hevige strijd op leven en dood woedt om het voortbestaan van de Joodse staat. Deze Joden die in Romeinse provincies wonen, wat gaan ze doen? Ze zijn christenen. Moeten ze het standpunt van hun volk innemen? Moeten ze zich de vijandigheid van hun volk op de hals halen door niet voor hun natie op te komen? Wat moeten ze doen? Ze zouden zo'n woord van Jakobus nodig hebben, of van iemand, om hun te vertellen hoe ze in deze crisistijd moeten reageren.

17

Het land dienen door gebed en gerechtigheid

‘De vader van een vriend van mij zat in het leger tijdens de Vietnamoorlog, en hij zei dat hij in het opleidingskamp een paar jongens kende die gewetensbezwaarden waren, en op alles wat ze hadden stond CO.’

CO, als een brandmerk, een beetje zoals de rode letter A op de overspelige vrouw, of zoiets. Als je een CO bent, een gewetensbezwaarde, zou je beslist het mikpunt van minachting zijn. Dat kun je begrijpen. Ik kan dat begrijpen van een werelds mens die geen andere erfenis heeft dan dit leven. Deze natie is alles wat ze hebben. Dat je de natie niet zou verdedigen die je zo veel voordeel biedt! Het is naar mijn mening een groot voorrecht om in Amerika te wonen. We hebben veel te danken aan de veiligheid die het leger hier schijnbaar heeft geboden. Als wij niet bereid zijn in het leger te dienen, lijkt dat ondankbaarheid, het lijkt onrechtvaardigheid, het lijkt ontrouw of zoiets. Het ziet er heel slecht uit in de ogen van de wereld.

Wij houden onze ogen immers niet gericht op de dingen die men ziet, maar op de dingen die men niet ziet; want de dingen die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen die men niet ziet, zijn eeuwig.

2 KORINTHE 4:18

We beseffen dat we door evangelisatie, door gebed en door goed te doen meer doen om de natie te bewaren dan degenen die in haar oorlogen vechten. Want:

Gerechtigheid verhoogt een volk, maar zonde is een schandvlek voor de natiën.

SPREUKEN 14:34

En als de gemeente gerechtigheid onder de mensen bevordert, zal God de natie niet met oorlog willen oordelen.

Als de HEERE behagen schept in iemands wegen, zal Hij zelfs zijn vijanden vrede met hem doen sluiten.

SPREUKEN 16:7

zegt de Bijbel. Als de gemeente haar geestelijke werk zou doen om de natie tot God te keren, dan zou dat meer bijdragen aan het voortbestaan van de natie op lange termijn dan eropuit te gaan en tegen het oordeel van God te vechten wanneer dat ons treft in de vorm van militair geweld.

Dat is iets wat de wereldse mens niet kan aanvaarden.

Maar de natuurlijke mens neemt de dingen van de Geest van God niet aan, want ze zijn dwaasheid voor hem. Hij kan ze ook niet leren kennen, omdat ze geestelijk beoordeeld worden.

1 KORINTHE 2:14

Maar de eerste christenen begrepen dit. Zo handelden ze. Gedurende de eerste driehonderd jaar van de christelijke geschiedenis gingen christenen niet in het leger.

18

Dienen als legerpredikant of hospik

‘Ja, dat begrijp ik. Ik vraag me af: hoever zou je gaan, of zou je er helemaal buiten blijven? Alleen als legerpredikant of zo, maar dan keur je toch ook bijna het vechten goed.’

Niet noodzakelijk. Als legerpredikant keur je dat niet noodzakelijk goed. Ik heb er in principe geen bezwaar tegen om als legerpredikant of hospik in het leger te dienen, of eventueel zelfs als kok of iets dergelijks. Ook al draag je daarmee in zekere zin, zouden sommigen zeggen, bij aan de oorlogsinspanning. Sommige mennonieten zouden zich zelfs verre houden van zulke vormen van betrokkenheid. Naar mijn mening doe je

gewoon wat een christen hoort te doen als je alleen maar mensen dient, of het nu jouw soldaten zijn of de soldaten van de andere kant. Je hebt dan je vijand lief en ook je naaste. Als je mensen te eten geeft, hen verzorgt wanneer ze gewond zijn, hun raad geeft en voor hen bidt wanneer ze geestelijke noden hebben, dan zijn dat de dingen die je hoort te doen.

Maar het probleem met dat binnen het leger doen, en dat is naar mijn mening een ernstig probleem, is dat een legerpredikant officier is in het leger. Ik weet niet zeker of hospikken officieren zijn, maar een legerpredikant is officier. En om die rang te bereiken, moet je bepaalde eden afleggen die veel christenen niet met een goed geweten kunnen afleggen, eden van trouw enzovoort. Ik zou er geen bezwaar tegen hebben om in een oorlogssituatie als onafhankelijke burger daarheen te gaan en te doen wat ik kon om gewonde of behoeftige mensen te helpen, zelfs met gevaar voor eigen leven.

Echt christelijk pacifisme komt niet voort uit angst om te sterven. Het komt veeleer voort uit angst om te zondigen. Soms werden mensen die gewetensbezwaarden waren, die niet naar Vietnam wilden of zoiets, lafaards genoemd. En ongetwijfeld waren sommigen van hen dat ook. Veel mensen waren gewoon hippies die niet wilden sterven, en ze vluchtten. Maar een echte gewetensbezwaarde maakt bezwaar omdat hij Jezus wil gehoorzamen. Hij is niet bang om te sterven. Hij weet dat hij hoe dan ook op de een of andere manier zal sterven, en dan sterft hij net zo lief terwijl hij mensen dient. Wat hij niet wil doen, is doden. Er is een groot verschil tussen iemand die weigert te doden en iemand die weigert te sterven.

Ik weiger niet te sterven. Ik weet dat ik toch zal sterven, dus wat dan nog? Wat maakt het uit hoe of wanneer? Maar waar het om gaat, is dat ik niet wil sterven zonder een goed geweten tegenover God. Ik wil sterven terwijl ik God dien. In zekere zin lijkt het mij dat daar meer moed voor nodig zou zijn. Ik ben hierin nooit op de proef gesteld, dus ik weet niet of ik zoveel moed heb als ik zou hopen. Maar er zou meer moed voor nodig zijn om je niet te verzetten wanneer je wordt aangevallen. Het lijkt me dat iemand die bang is voor de dood zich er nauwelijks van zou kunnen weerhouden om zich te verzetten. Het vergt een enorme zelfbeheersing en geloof in God om je niet te verzetten wanneer iemand je aanvalt en je leven in gevaar is.

Natuurlijk komen er ongetwijfeld allerlei daarmee samenhangende vragen op, zoals: ‘Hoe zit het als je jezelf niet verdedigt, maar je gezin of je burens verdedigt?’ Ik besef dat hier moeilijke kwesties bij komen kijken, en ik wil het onderwerp oorlog niet al te simplistisch benaderen. Sommige mensen doen dat wel. Ze zeggen gewoon: ‘Oorlog is slecht. Geen enkele vorm van deelname.’

19

Oorlog als Gods oordeel en de rol van de staat

Sommige mensen zijn tegen oorlog omdat ze het menselijk leven bijna verafgoden. Ze zeggen: ‘Het is verkeerd om mensen te doden.’ Nee, het is niet altijd verkeerd om mensen te doden. Niet altijd. Sommige mensen verdienen het om te sterven. De vraag is of christenen dat behoren te doen of dat iemand anders dat behoort te doen. Mensen doden is de taak van de staat, niet de taak van de gemeente. Laat God beslissen wie moet sterven en wie moet leven.

Het is waar dat sommige mensen naar Gods oordeel rijp zijn om te sterven. Ze zijn rijp voor het oordeel. Het is tijd dat ze heengaan, en ze verdienen het niet om te leven. Maar het is naar mijn mening niet aan mij om dat te beslissen of om de beul te zijn. Het is aan God om dat te doen door Zijn soevereine gebruik van de overheid, of op welke manier Hij het ook wil doen. Of Hij kan hen wat mij betreft door de bliksem treffen, maar Hij zal mijn zwaard daar niet voor gebruiken.

Maar sommige mensen zijn gewoon tegen oorlog, ook als christenen, omdat ze een soort afgoderij van het menselijk leven hebben: ‘Het menselijk leven is heilig, en ik kan gewoon geen mensenlevens nemen.’ Dat is meer sentimentaliteit en humanisme dan christendom. Ik weet dat ik een zekere mate van die sentimentaliteit heb, maar ik wil beseffen dat het dat is. Ik wil niet alleen op die grond bezwaar maken tegen oorlog. Want als het menselijk leven inderdaad heilig is en het altijd verkeerd is om een mensenleven te nemen, dan heeft God mensen bevolen te zondigen toen Hij de doodstraf gebod en mensen in het Oude Testament zelfs gebod om oorlog te voeren.

Maar toen Hij in het Oude Testament mensen ten oorlog stuurde, was dat een daad van Gods oordeel over een volk waarvan God wist dat het rijp was voor het oordeel, en het was tijd dat ze heengingen. Dat is volgens mij wat oorlog nog steeds is in Gods hand. Hij gebruikt die nog steeds op die manier.

Het probleem is dat, als ik zou zeggen: 'Ik kan daaraan meedoen, omdat het Gods oordeel over die en die is', de vraag is: hoe weet ik dat het niet Gods oordeel over mijn eigen land is? Hoe weet ik dat ik aan Gods kant sta als ik in het leger van mijn eigen land dien? Misschien staat God aan de kant van de ander en wil Hij dat wij weggevaagd worden. Laten we eerlijk zijn, wij verdienen het ook. Ik zou niet graag degene zijn die in een conflict die afweging moet maken. Als het tussen ons en de Russen ging, zou ik niet graag moeten beslissen: 'God staat aan hun kant', of: 'God staat aan onze kant.' Die beslissing zou ik moeten nemen als ik aan de ene of de andere kant zou gaan dienen. Als ik een openbaring van God had zoals de profeten die hadden — Mozes droeg Jozua op om eropuit te trekken en die mensen te doden, omdat God zegt dat het met hen afgelopen is — dan zou ik weten wat Gods wil in die zaak was. Maar bij een conflict dat zomaar uitbreekt uit woede tussen twee landen, kan ik zeggen: 'God gaat hier in Zijn soevereiniteit iets doorheen doen.' Maar midden in dat conflict weet ik niet zeker aan welke kant Hij eigenlijk staat, want beide kanten zouden rijp kunnen zijn voor het oordeel. Misschien zijn beide kanten rijp voor het oordeel. Maar ik wil niet tegen God vechten.

20

De Golfoorlog en de verdediging van bondgenoten

'Wat waren je gedachten over de Golfoorlog?'

Ik was het niet eens met de Golfoorlog.

'De reden dat ik dat ter sprake breng, is dat er volgens mij een aanleiding is: het ene land valt een kleiner land aan.'

Ja, dat is het punt. In zekere zin waren wij bondgenoten die bondgenoten te hulp kwamen, net als in de Tweede Wereldoorlog. De reden dat we bij de Tweede Wereldoorlog betrokken raakten, was eigenlijk dat we bij Pearl Harbor werden aangevallen. Anders waren we er waarschijnlijk niet bij betrokken geraakt. Maar onze redenering was: ‘We hebben bondgenoten in Europa die door Hitler bedreigd worden, en we moeten hen gaan helpen.’ En dat deden we, en we hebben dat ook goed gedaan.

De openlijk aangevoerde reden voor de Golfoorlog was vergelijkbaar: ‘Deze mensen, de Koeweiti's, zijn onze bondgenoten, en ze worden onderdrukt door iemand die vergelijkbaar is met Adolf Hitler. Als we hen niet helpen, wordt het net als met Hitler. Hij zal Koeweit innemen, dan zal hij Saudi-Arabië innemen, dan zal hij wie weet wat allemaal innemen, en vervolgens zal hij Israël aanvallen. Zij zijn ook onze bondgenoten, en als we het te ver laten komen, kunnen we hem misschien niet meer tegenhouden wanneer hij Israël aanvalt. Dus kunnen we hem maar beter nu tegenhouden, het in de kiem smoren.’

Ik kan die redenering begrijpen. Er zit misschien een zekere mate van rechtvaardigheid in die redenering, maar ik vraag me echt af — ik beweer niet dat ik dit weet — of de werkelijke reden was dat we goedkoop olie wilden blijven krijgen. We wilden niet de prijzen betalen die mensen in Europa, of mensen in veel delen van de wereld, voor hun benzine moeten betalen. We zijn eraan gewend dat we gemakkelijk aan goedkope benzine kunnen komen, en het zou onze manier van leven veel moeilijker maken als we meer voor olie moesten betalen. Laten we eerlijk zijn, ik wil goedkope benzine. Ik ben in dat opzicht net zo hebzuchtig als ieder ander.

21

Begeerte als drijfveer voor oorlog

Maar Jakobus zegt:

Waar komen oorlogen vandaan?

Vanwaar al die strijd en al die conflicten in uw midden? Vloeien ze hier niet uit voort: uit uw hartstochten, die in alle delen van uw lichaam strijd voeren? U verlangt naar iets en krijgt het niet. U benijdt anderen en beijvert u om dingen te bemachtigen en kunt ze niet krijgen. U maakt ruzie en voert strijd, maar u krijgt niet, omdat u niet bidt.

JAKOBUS 4:1-2

Elke oorlog in de geschiedenis is meestal ontstaan doordat iemand begeerde wat een ander had: grondgebied of olie of goud.

Natuurlijk kunnen we vaak naar oorlogen wijzen en zeggen: 'De agressie van de een is erger dan de zelfverdediging van de ander.' Wat Saddam Hoessein deed, was erger dan wat wij deden, omdat hij de olie en het bezit van Koeweit begeerde. Wij begeerden Koeweit niet. We willen Koeweit niet voor onszelf. We wilden hen alleen maar bevrijden. Maar ook bij ons speelde hierin iets zelfzuchtigs mee. Laten we eerlijk zijn. Ongetwijfeld geldt hetzelfde voor vrijwel elke oorlog waarbij wij betrokken zijn geweest, of waarbij wie dan ook betrokken is geweest. Er is een aanvaller die hebzuchtiger is dan de meesten. Maar de reactie is zelden ook vrij van zelfzuchtige motieven.

Jezus zei dat je het volgende moest doen:

Bied hem die u op de ene wang slaat, ook de andere. Verhinder hem die het bovenkleed van u afpakt, niet ook uw onderkleed te nemen. Maar geef aan ieder die iets van u vraagt, en eis niet terug van hem die neemt wat van u is.

LUKAS 6:29-30

Laten we eerlijk zijn, dat is niet gemakkelijk om te doen. Dat gaat rechtstreeks tegen onze natuur in. Wij willen onze spullen net zo graag hebben als ieder ander.

22

Vaderlandsliefde en steun aan de Golfoorlog

Dus ik denk dat ik wil zeggen dat ik gemengde gevoelens heb over de Golfoorlog. Eén ding dat ik afkeurde, was dat christenen die oorlog uit vaderlandsliefde krachtig steunden, terwijl het op zijn best onduidelijk was wat de motieven waren. Misschien kunnen we ons verheugen over het feit dat Koeweit nu bevrijd is, al zouden we misschien blijer zijn als Saddam Hoessein daadwerkelijk in de oorlog was gedood. Ik zou eerder geneigd zijn de hand van God te zien in wat er gebeurd is als die tiran in die situatie geoordeeld was en daadwerkelijk gestorven was. Zoals de dood van Hitler. Ik geloof dat dat Gods oordeel over die man was. Als Saddam gedood was, denk ik dat je gemakkelijk had kunnen zeggen: 'God heeft die hoogmoedige rebel ten val gebracht en hem flink te pakken genomen.' Maar dat heeft Hij niet gedaan. Daarom vraag je je af in hoeverre God hierin was. Hoeveel is er werkelijk bereikt wat Gods Koninkrijk betreft? Ik doe eigenlijk liever niet veel uitspraken over afzonderlijke oorlogen. Ik geef toe dat Amerika of een ander land in de ene oorlog een rechtvaardiger reden kan hebben dan in de andere. Voor zover ik het kan beoordelen, denk ik dat Amerika in de internationale oorlogen waarin ons land betrokken is geraakt en waarmee ik bekend ben, meer aan de kant van het recht heeft gestaan dan degenen tegen wie we vochten. Misschien komt dat doordat ik Amerikaan ben, maar ik ben niet erg vaderlandslievend, dus ik denk niet dat ik hierin al te bevooroordeeld ben. Of het nu Hitler was, of de asmogendheden in de Eerste Wereldoorlog, of Saddam Hoessein, of de Noord-Vietnamese communisten. Ik weet niet veel over de Koreaanse Oorlog. Ik weet niet veel over wat daar gaande was, maar ik denk dat we daar waarschijnlijk ook meer in ons recht stonden dan de communisten. Over het algemeen ben ik geneigd positief te denken over Amerika's motieven om aan oorlogen deel te nemen. Ik ben helemaal niet tegen Amerika.

23

Hiroshima en Dresden: onrecht in oorlog

Maar ik wil Amerika niet verheerlijken of romantiseren als een soort echt godvruchtig land dat alleen maar welwillende en onzelfzuchtige dingen doet. We zijn een werelds land, net als ieder ander. We hebben misschien minder gruweldaden begaan dan sommige andere landen, maar we hebben nog steeds ons aandeel in zelfzuchtige hebzucht en opstand tegen God, enzovoort. Daarom kunnen we niet echt zeggen dat Amerika altijd volledig in zijn recht staat. Zelfs in een oorlog waarin we misschien een werkelijk rechtvaardige reden hebben om ons erin te mengen, doen we tijdens de strijd vaak dingen die niet erg fraai zijn.

In de Tweede Wereldoorlog was het naar mijn mening niet rechtvaardig om bommen op Hiroshima te laten vallen, omdat de burgerbevolking werd weggevaagd en hun levens werden verwoest. We hadden die macht ook kunnen demonstreren door dezelfde bom op een onbewoond eiland te laten vallen. Als we indruk wilden maken op de Japanners, laten we eerlijk zijn, het laten vallen van die bommen heeft werkelijk een einde aan de oorlog gemaakt. 'Ho, zie je wat die lui kunnen? Laten we ons maar overgeven.' Maar we hadden hun hetzelfde kunnen laten zien op een onbewoond eiland ergens, of in een minder dichtbevolkt gebied. Ik weet niet eens zeker of het laten vallen van de bom goed was om te doen. Maar zelfs als we zeggen dat het goed was omdat het een goed resultaat opleverde, lijkt het me dat het laten vallen ervan op een bevolkt gebied minder rechtvaardig en barmhartig was dan de manier waarop we ons in die oorlog hadden kunnen gedragen.

Zo was ook het bombarderen van Dresden in Duitsland met brandbommen volstrekt buitensporig, een hele stad met brandbommen bestoken. De vlammen waren zo heet dat, zoals ik al zei, zelfs mensen die probeerden weg te rennen, werden meegezogen in het vacuüm dat ontstond doordat de vlammen de lucht aanzogen. Ze konden niet eens weggkomen. Hun lichamen werden gewoon terug de vlammen in gezogen. Als je zoiets doet, is dat niet hetzelfde als alleen militaire installaties uitschakelen. Ook al zou ik zeggen dat Amerika in een oorlog als de Tweede Wereldoorlog verreweg

rechtvaardiger was dan Hitler, toch hebben we ons niet van begin tot eind eervol gedragen. En er zijn dingen in ons optreden daar waar God Zich, daar ben ik zeker van, tegen keerde.

Oorlog wordt vaak de zonde genoemd die alle andere zonden omvat. Oorlog komt meestal voort uit hebzucht: iets willen hebben en bereid zijn ervoor te doden. Dat is wat Jakobus hier zegt.

24

Doden om bezittingen te verdedigen

Als dat op individueel niveau verkeerd is, waarom is dat dan op nationaal niveau niet verkeerd? Het zou verkeerd zijn als ik een man doodde die mijn geld uit mijn huis aan het stelen was. Dat zou volgens mij verkeerd zijn om te doen. Nu was het in het Oude Testament toegestaan om een man te doden die je geld uit je huis aan het stelen was, als het nacht was. Maar als het overdag was, mocht je hem niet doden, staat er in de wet.

Maar waar het om gaat, is dit. Als iemand mijn bezittingen steelt, zeg ik: 'Ik wil niet dat je mijn bezittingen steelt. Ik schiet je overhoop.' En ik schiet hem overhoop. Dat is niet gerechtvaardigd. Als hij mijn vrouw probeert te doden, is het misschien een ander verhaal. Maar als hij alleen mijn bezittingen wil hebben, moet ik hem misschien voor de rechter dagen of iets anders doen. Maar hem doden is niet het juiste om te doen. Als dat op individueel niveau verkeerd is, waarom zou dat dan op nationaal niveau niet verkeerd zijn?

Wat nu de kwestie betreft van, laten we zeggen, het verdedigen van je kinderen of je gezin of wat dan ook: daarmee komen we bij ethische kwesties die verder gaan dan waar Jakobus het hier over heeft, maar dat gebeurt nu eenmaal. Dat gebeurt wanneer je over oorlog praat, want daar zijn veel ethische kwesties mee verbonden. Zoals ik al zei, denk ik dat bezwaar tegen oorlog voor een christen niet gebaseerd zou moeten zijn op een of ander sentimenteel gevoel dat we hebben over de heiligheid van het leven. Want het menselijk leven is weliswaar naar het beeld van God gemaakt, maar het is ook gevallen en verdient het oordeel. Als God besluit dat mensen geoordeeld moeten

worden, dan is dat Gods beslissing. Hij heeft daar beslist het recht toe. Maar niemand kan aanspraak maken op het recht om te blijven leven wanneer God zegt: 'Je tijd is gekomen.' Ook zou ons bezwaar tegen oorlog niet gebaseerd moeten zijn op geweld op zichzelf. Met andere woorden, het zou niet zo moeten zijn dat we gewoon denken dat het verkeerd is om boos te worden, dat alles behalve kalmte verkeerd is. Dat we gewoon gelijkmatig van humeur moeten zijn en dat het verkeerd is om boos te worden en gewelddadige dingen te doen. Jezus werd een paar keer boos en Hij deed gewelddadige dingen. Hij doodde niemand. Daarom is het niet juist om Jezus, Die de geldwisselaars de tempel uit dreef, als vergelijking te gebruiken voor: 'O, het is dus prima om in een oorlog te vechten.' Dat zijn totaal verschillende kwesties en verschillende soorten gedrag. Toch kan een felle reactie, zelfs een boze reactie, op zonde, en misschien in sommige gevallen zelfs lichamelijk geweld, nuttig zijn in het dienen van de gerechtigheid. Maar dodelijk geweld is nogal onomkeerbaar.

25

Onschuldige slachtoffers liefdevol beschermen

Wanneer iemand zegt: 'Wat als iemand je vrouw of je kinderen zou aanvallen? Wat zou je doen?' Nou, ik ben niet tegen geweld op zichzelf. Het enige waar ik tegen ben, is liefdeloos handelen. Dat is de hele wet, en de hele Wet en de Profeten komen erop neer:

Als u echter de koninklijke wet volbrengt, volgens de Schrift: U zult uw naaste liefhebben als uzelf, dan handelt u goed.

JAKOBUS 2:8

De hele reden waarom iemand überhaupt bezwaar zou moeten hebben tegen oorlog, is dus dat we vaststellen dat oorlog voeren een liefdeloze manier is om te reageren op mijn naaste die toevallig mijn vijand is.

Maar het is bijvoorbeeld mogelijk om in een situatie tussen twee personen je naaste ervan te weerhouden iets te doen, mogelijk in de meeste gevallen zonder hem te doden. Nu kunnen er een paar gevallen zijn. Ik kan een paar heel vergezochte scenario's bedenken die zich denkbaar zouden kunnen voordoen, waarin je hem alleen

zou kunnen tegenhouden door hem te doden. Maar in veel gevallen, als iemand je vrouw probeerde te verkrachten of je kinderen probeerde te doden of zoiets, zou je waarschijnlijk iets kunnen doen zonder hen te doden, als je in een positie was om ook maar iets te doen om hen tegen te houden. Zelfs als je een vuurwapen had of zoiets, zou je volgens mij iets kunnen doen zonder die man te doden, op misschien heel weinig uitzonderingen na.

Maar wat mij betreft moet een christen zich erop toeleggen ieder onschuldig slachtoffer te verdedigen. Niet alleen zijn eigen vrouw en kinderen, maar ieders vrouw of ieders kinderen of wie dan ook die slachtoffer is. Als je in Central Park in New York loopt en iemand wordt beroofd, zou je net zo bereid moeten zijn om die persoon te hulp te komen als je dat zou zijn bij je eigen kinderen of zoiets, want:

Want er is geen aanzien des persoons bij God.

ROMEINEN 2:11

Dat zou jij ook niet moeten doen. Je zou niet moeten zeggen: ‘Nou, ik zou het voor mijn kinderen doen, maar ik zou het niet voor een vreemde doen.’

Zo is er ook een bepaald opzicht waarin je voor andere landen zou moeten kunnen doen wat je voor je eigen land doet. Daarom zou het misschien, als het juist zou zijn om voor je eigen land oorlog te voeren, waarschijnlijk ook juist zijn om dat voor je bondgenoten te doen, of voor ieder ander land dat slachtoffer is geworden. Gewoon omdat christenen een hartstocht voor gerechtigheid zouden moeten hebben.

26

Oorlog, doodstraf en onschuldig bloed

Het probleem hier is, en ik heb dit eerder ter sprake gebracht, dat het voornaamste bezwaar tegen oorlog voor de christen is dat een christen niets kan goedkeuren wat niet liefdevol is. Liefdevol zijn houdt in dat je rechtvaardig, barmhartig en trouw bent. Dat zijn de gewichtigere zaken van de wet, zei Hij:

Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, huichelaars, want u geeft tienden van de munt, de dille en de komijn, en u laat het belangrijkste van de Wet na: het recht, en de barmhartigheid en het geloof. Deze dingen zou men moeten doen en die andere dingen niet nalaten.

MATTHEÛS 23:23

Dat is waar liefde uit bestaat, de afzonderlijke bestanddelen ervan: gerechtigheid, barmhartigheid en trouw, dat is wat liefde is. [Vertalersnoot: de spreker gebruikt hier het Engelse 'faithfulness', oftewel 'trouw'; het voorafgaande HSV-citaat heeft 'geloof'.]

Nou, één reden waarom ik bezwaar zou hebben tegen oorlog is allereerst dat het niet erg barmhartig is om je vijand te doden. Maar iets anders is dat oorlog niet rechtvaardig is. Daarom kan ik een standpunt innemen dat voor sommige mensen op een vreemde dubbele maatstaf lijkt. Ik kan een standpunt innemen dat in beginsel vóór de doodstraf is, maar in beginsel niet vóór oorlog. Mensen zeggen: 'Nou, oorlog is gewoon de doodstraf op grote schaal', en dat is een domme uitspraak. Dat is het niet. Hoewel sommige zeer geleerde mensen die uitspraak hebben gedaan, is dat absoluut niet zo.

Als iemand iets doet wat de dood verdient en hij wordt terechtgesteld, dan is dat gerechtigheid. Maar oorlog heeft zich nooit beperkt tot het doden van mensen die dingen hebben gedaan waarop de doodstraf staat. Kinderen, medisch personeel,

christenen, ze sterven allemaal als er oorlogen zijn. Mensen die niet aan de gevechten deelnemen. Voor zover ik weet is er nog nooit een oorlog geweest waarin dat niet is gebeurd.

Dus alleen al uit zorg om gerechtigheid en om te voorkomen dat mensen worden vermoord die niets hebben gedaan om dat te verdienen, maak ik bezwaar tegen oorlog. Het gebod:

U zult niet doodslaan.

EXODUS 20:13

is niet tegen alle vormen van doden gericht, maar:

‘Je mag niemand vermoorden’ is een betere vertaling ervan. Het gebod is tegen alle moord gericht. Een deel van het doden in oorlog is Bijbels gezien moord, omdat er door onze wapens mensen worden gedood die niets hebben gedaan wat we een misdaad zouden kunnen noemen waarop de doodstraf staat, een vergrijp waarop de doodstraf staat.

Wat God betreft verdient iedereen het om te sterven, maar dat betekent niet dat wij eropuit moeten gaan en iedereen moeten terechtstellen omdat hij toevallig een zondaar is. Er zijn bepaalde dingen, bepaalde misdaden, waarvan God heeft gezegd dat er de doodstraf op staat. Wanneer mensen die begaan, verdienen ze het om te sterven. De overheid hoort daarop toe te zien en daarvoor te zorgen en Gods wraak uit te oefenen wanneer dat gepast is.

Maar veel mensen die in welke oorlog dan ook sterven — noem maar op, elke oorlog die er ooit is geweest — hebben niets gedaan wat volgens de Bijbel een misdaad is waarop de doodstraf staat en waarvoor ze terechtgesteld zouden moeten worden. Daarom is het vergieten van onschuldig bloed onrecht. Dat is precies wat volgens God in de Bijbel ieder land verontreinigde. En het is Zijn voornaamste bezwaar tegen Israël, de reden waarom Hij hun land verwoestte: hun land was vol onschuldig bloed. Ons eigen land heeft hierin geen brandschoon geweten, al zijn we misschien niet zo schuldig als sommige andere landen. Ik geloof dat Amerika en Canada vredelievende

landen zijn, en Zwitserland ook. Al die landen zijn vredelievend, maar geen ervan is volkomen zuiver en godvruchtig, enzovoort. Daarom denk ik dat we moeten erkennen dat wat Jakobus zei overal waar is.

27

Begeerte leidt tot moord en oorlog

Vanwaar al die strijd en al die conflicten in uw midden? Vloeien ze hier niet uit voort: uit uw hartstochten, die in alle delen van uw lichaam strijd voeren?

JAKOBUS 4:1

Met andere woorden, in je vlees heb je verlangens, vleselijke verlangens.

‘Jullie willen van alles’ betekent: je verlangt.

en jullie hebben het niet.

Je wilt iets wat je niet hebt. Dat heet begeerte. Het tiende gebod zegt:

U zult niet begeren het huis van uw naaste. U zult niet begeren de vrouw van uw naaste, noch zijn dienaar, noch zijn dienaars, noch zijn rund, noch zijn ezel, noch iets wat van uw naaste is.

EXODUS 20:17

Maar wanneer je verlangt naar iets wat je niet hebt, ben je aan het begeren. Je overtreedt de wet van God.

U verlangt naar iets en krijgt het niet. U benijdt anderen en beijvert u om dingen te bemachtigen en kunt ze niet krijgen. U maakt ruzie en voert strijd, maar u krijgt niet, omdat u niet bidt.

JAKOBUS 4:2

[Vertalersnoot: de spreker leest hier in zijn Engelse vertaling ‘You murder and covet’ en ‘You fight and war’: ‘Jullie moorden en begeren’ en ‘Jullie vechten en voeren oorlog’. Daarop berust de volgende uitleg; het weergegeven Nederlandse citaat formuleert dit anders.]

Misschien moord je eerst op kleine schaal. Maar als je dan niet krijgt wat je wilt, ben je bereid om over te gaan tot grootschalig vechten en oorlog voeren.

28

Bidden in plaats van vechten

Toch hebben jullie niets omdat jullie er niet om vragen.

Dit betekent duidelijk niet dat Saddam Hoessein de olie van Koeweit niet had omdat hij niet de moeite had genomen om hun erom te vragen. Hij had hun erom kunnen vragen, en dan hadden ze nee gezegd. Wanneer hij zegt:

Jullie hebben niets omdat jullie er niet om vragen, betekent dat niet dat je degene met wie je geneigd bent te gaan vechten, moet vragen om wat je wilt hebben. Het betekent dat je God er niet om vraagt. Je bidt niet.

De gedachte hier is dat als er iets is waarvoor je moet vechten om het te krijgen, je wel moet hebben nagelaten ervoor te bidden. Volgens Efeze hoofdstuk 6 maakt gebed deel uit van onze geestelijke strijd. Bidden maakt deel uit van geestelijke strijd. Als je je gedwongen ziet om een fysieke oorlog te voeren, komt dat doordat je de geestelijke strijd hebt verwaarloosd. Als je had gebeden, zou je het hebben.

Je zou kunnen zeggen: ‘Nou, dat is te simpel. Als de vijand ons aanvalt en we ons eigen grondgebied willen behouden, denk je dan dat alleen bidden het gaat oplossen?’ Nou, dat zou kunnen, en het zou ook niet kunnen. Jakobus gaat daarop door.

U bidt wel, maar u ontvangt niet, omdat u verkeerd bidt, met het doel het in uw hartstochten door te brengen.

JAKOBUS 4:3

Soms bid je en ontvang je niet. Waarom?

De voorafgaande zin is contextueel weergegeven als een herhaling over onverhoord gebed. De precieze bewoording is in de beschikbare brontranscripties onduidelijk.

29

Zelfzuchtig bidden of Gods Koninkrijk zoeken

Dezelfde soort begeerte die sommige mensen ertoe brengt oorlog te voeren, brengt sommige mensen ertoe te bidden. Sommige mensen bidden net zo zelfzuchtig als ze eropuit gaan en zelfzuchtig vechten. Het punt is dat christenen in het algemeen niet door zelfzucht gedreven horen te worden. Waar onder ons afgunst en eigenbelang heersen, is dat niet de wijsheid van boven, stond er in hoofdstuk 3, vers 14.

Eigenbelang is niet waar het de christen om gaat. Er is één ding dat ons allesoverheersende verlangen zou moeten zijn:

Maar zoek eerst het Koninkrijk van God en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u erbij gegeven worden.

MATTHEÛS 6:33

Als we Gods Koninkrijk zoeken, zou dat moeten zijn waar onze gebeden om gaan. Ik bid wel voor onze regering. Ik bid voor de voorspoed van ons land. Ik bid voor de vrede van ons land, omdat Paulus zegt dat we daarvoor moeten bidden. Want dan kunnen we als christenen ons leven in vrede en in eerbaarheid leiden, enzovoort, zonder vervolging. Dat is voor God aanvaardbaar. Dus het is ter wille van het Koninkrijk van God dat ik voor onze vrede bid.

Maar als ik ook het gevoel had, of enige reden had om te geloven, dat een oordeel over ons land misschien goed zou zijn voor het Koninkrijk van God, zou ik niet klagen dat God mijn gebeden om het land te redden niet verhoorde. Zoals Hij tegen Jeremia zei:

En u, bid niet voor dit volk, hef voor hen geen geroep of gebed aan, dring niet bij Mij aan, want Ik zal niet naar u luisteren.

JEREMIA 7:16

Dan zou blijven bidden voor vrede en voorspoed, terwijl dat niet de wil van God is, zelfzuchtig bidden zijn. Want ik wil mijn vrede en ik wil mijn vrijheid en ik wil geen moeilijkheden. Ik wil niets van wat van mij is verliezen.

Zie je, dit is veelomvattend onderwijs over oorlog. Als je je gedwongen voelt om te gaan vechten, voor je eigen verdediging of om aan te vallen, het een of het ander, om iets te verkrijgen of om te behouden wat je hebt, is dat een bewijs dat je niet doeltreffend naar de wil van God hebt gebeden. Als je naar de wil van God had gebeden:

En dit is de vrijmoedigheid die wij hebben in het toegaan tot God, dat Hij ons verhoort, telkens als wij iets bidden naar Zijn wil. En als wij weten dat Hij ons verhoort, wat wij ook bidden, dan weten wij dat wij het gevraagde, dat wij van Hem hebben gebeden, ontvangen.

1 JOHANNES 5:14-15

zegt de Bijbel. Als je hebt gebeden en niet hebt gekregen wat je wilde, komt dat doordat het niet Zijn wil was. Het was een zelfzuchtig gebed.

30

Wraak en zelfbehoud aan God overlaten

Met andere woorden, we kunnen gewoon bidden en er vrede mee hebben dat God, nadat we hebben gebeden, Zijn wil zal doen. Daarmee vervalt de noodzaak om er zelf op uit te gaan en te proberen te doen wat we zelf willen. We laten het in Gods handen. Dat is precies waar het bij het toekeren van de andere wang om gaat. In plaats van de wraak in eigen hand te nemen, laten we die in Gods handen. Natuurlijk stellen we ons daarmee bloot aan de mogelijkheid dat we in elkaar worden geslagen of zelfs sterven.

Maar we weten tenminste dat wat er ook gebeurt, is wat God heeft gekozen, omdat we het in Zijn handen hebben gelaten in plaats van het in eigen hand te nemen. Daarom zegt Paulus:

Wreek uzelf niet, geliefden, maar laat ruimte voor de toorn, want er staat geschreven: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, zegt de Heere.

ROMEINEN 12:19

In 1 Petrus hoofdstuk 4, vers 19 staat:

Daarom, laten ook zij die lijden naar de wil van God, hun zielen aan Hem, als de getrouwe Schepper, toevertrouwen in het doen van het goede.

1 PETRUS 4:19

In plaats van voor je eigen verdediging te vechten, vertrouw je de bewaring van je ziel aan God toe door het goede te doen en erop te vertrouwen dat Hij, als de Getrouwe, voor jou het goede zal doen. Dit is radicaal discipelschap op een niveau waarop maar weinig christenen die ik ken werkelijk willen volgen. Het is volstrekt geboden.

In 1 Petrus hoofdstuk 2 staat:

Jezus heeft voor ons geleden en ons een voorbeeld gegeven, opdat wij in Zijn voetstappen zouden volgen. Toen Hij werd uitgescholden, schold Hij niet terug; toen Hij leed, dreigde Hij niet, maar Hij vertrouwde Zich toe aan Hem Die rechtvaardig oordeelt.

1 PETRUS 2:21-23

Dit is het voorbeeld dat we volgens Petrus moeten volgen door in Jezus' voetstappen te treden. In plaats van terug te slaan wanneer we worden aangevallen, moeten we Zijn voorbeeld volgen door onszelf aan God toe te vertrouwen en te zeggen:

Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest.

LUKAS 23:46

„Ik word aangevallen. Ik weet dat U, zoals Sadrach, Mesach en Abed-Nego zeiden, als U dat wilt, mij op bovennatuurlijke wijze uit deze situatie kunt bevrijden. Als U dat niet wilt, is dat goed. Ik zal mijn principes toch niet verloochenen. Dan sterf ik. Dat is goed. Ik kan sterven.”

31

Sterven voor Christus en geestelijk strijden

Als christen ben ik een van de weinige mensen in de wereld die het zich kunnen veroorloven te sterven. Elke christen kan sterven, maar geen enkele niet-christen kan het zich veroorloven. Dat is een van de dingen die christenen onderscheiden: we leven niet voor deze wereld. Jezus zei:

Want wie zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen; maar wie zijn leven zal verliezen om Mij, die zal het vinden.

MATTHEÛS 16:25

Daarom denkt elke christen die wordt gedreven door angst voor de dood of angst voor verlies, niet op een kenmerkend christelijke manier.

Ik zeg niet dat zo iemand geen christen is. Christenen denken vaak verkeerd, en we moeten veranderd worden door de vernieuwing van ons denken. Ik zeg niet dat iemand die hier anders over denkt geen christen is, maar zo iemand denkt niet op een kenmerkend christelijke manier. Het christelijke denken heeft iets eigens, iets anders dan het wereldse denken. Maar veel christenen laten hun gedachten, vooral op een terrein als dit, leiden op de manier waarop ze dat deden voordat ze christen waren.

Met andere woorden, je kunt toetsen of je als een christen denkt door te zeggen: „Zou ik nu, als ik word aangevallen, iets anders doen dan ik zou hebben gedaan voordat ik christen was?” Als ik voordat ik christen was precies hetzelfde zou hebben gedaan als wat ik nu denk te zullen doen, is de kans groot dat ik mezelf moet onderzoeken. Dan moet ik nagaan of mijn reactie gebaseerd is op mijn wereldse neigingen, die ik al had voordat ik christen werd, of dat ik op een kenmerkend christelijke manier over deze zaken denk, zoals een christen dat hoort te doen.

Hij geeft aan dat het probleem hier, waar oorlogen ontstaan, is dat mensen niet genoeg bidden en niet onzelfzuchtig genoeg bidden. Met andere woorden, de strijd loopt mis in het geestelijke domein, en dat leidt tot lichamelijke oorlogvoering. Wanneer christenen naar de wapens grijpen om te vechten, geven we eenvoudigweg toe dat we falen op het gebied van geestelijke strijd, of dat we gewoon niet bereid zijn de prijs van geestelijke strijd te betalen. En dat terwijl Paulus zei:

De wapens van onze strijd zijn immers niet vleselijk, maar krachtig door God, tot afbraak van bolwerken.

2 KORINTHE 10:4

Enzovoort. Geestelijke strijd overwint, maar soms ten koste van het leven, net zoals bij lichamelijke oorlogvoering.

In Openbaring 12:11 staat:

En zij hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis, en zij hebben hun leven niet liefgehad tot in de dood.

OPENBARING 12:11

Je moet net zo bereid zijn om voor Jezus te sterven als om voor Hem te leven. Een radicaal standpunt innemen, doen wat Jezus deed en wat Hij onderwees en wat de brieven onderwijzen, zoals die mensen in Jakobus 5:6:

U hebt de rechtvaardige veroordeeld en gedood en hij verzet zich niet tegen u.

JAKOBUS 5:6

32

Het kwaad weerstaan met geestelijke middelen

Ik moet nog één ander punt over verzet ter sprake brengen. Ik heb geprobeerd je te vertellen welke redenen volgens mij geen redenen zijn om bezwaar te maken tegen oorlog. En toch zijn dit enkele van de redenen waarom sommige christenen wel bezwaar maken tegen oorlog. Ik denk dat dit de verkeerde redenen zijn. Ik zei dat sommige mensen de heiligheid van het menselijk leven bijna tot een afgod hebben gemaakt. Volgens mij is het niet Bijbels om dat te doen.

Sommige mensen hebben gewoon een afkeer van gewelddadig gedrag. Ze denken dat je altijd kalm en onverstoorbaar moet blijven, en dat alleen al iets gewelddadigs doen verkeerd is. Toch deed Jezus sommige dingen die je zou kunnen omschrijven als — ik weet niet of ‘geweld’ het juiste woord is, maar kalm waren ze beslist niet. Het waren heftige reacties op het kwaad. Er is niets verkeerd aan een heftige reactie op het kwaad. Een andere verkeerde reden waarom mensen volgens mij bezwaar maken tegen oorlog, is dat ze er in het algemeen bezwaar tegen hebben om het kwaad te weerstaan. Want Jezus zei in de Bergrede:

Ik zeg u echter dat u geen weerstand moet bieden aan de boze; maar wie u op de rechterwang slaat, keer hem ook de andere toe;

MATTHEÛS 5:39

Ze denken dat elke vorm van verzet tegen het kwaad verkeerd is, maar er zijn in feite bepaalde manieren om het kwaad te weerstaan die niet verkeerd zijn. De Bijbel zegt:

Onderwerp u dan aan God. Bied weerstand aan de duivel en hij zal van u wegvluchten.

JAKOBUS 4:7

Maar daar hebben we het over geestelijke strijd. Lichamelijk verzet, zoals je dat als deelnemer aan een oorlog pleegt, gaat verder dan het soort verzet tegen het kwaad waartoe we geroepen zijn. Maar er zijn momenten waarop we ons moeten verzetten.

Moet je bijvoorbeeld naar de rechter stappen? Moet je politiek actief worden om te proberen abortus uit te bannen? Dat is verzet tegen het kwaad. Of politieke actie daarvoor de juiste weg is, weet ik niet zeker. Daar ben ik nog niet uit. Maar ik denk dat christenen zich tegen abortus moeten verzetten. Dat is een kwaad. Misschien moeten we iets doen door het Evangelie te prediken in plaats van maatschappelijke actie te voeren, maar ik weet het niet zeker. Misschien is zelfs maatschappelijke of politieke actie geboden.

Het enige wat ik zeg, is dat er bepaalde manieren zijn om het kwaad te weerstaan die misschien niet in strijd zijn met de christelijke beginselen van het liefdesgebod, maar oorlog hoort daar niet bij. Die is wel in strijd met het liefdesgebod. Daarom kunnen we wel instemmen met het weerstaan van het kwaad met bepaalde middelen, maar moeten we instemmen met verzet door geestelijke middelen, want:

De wapens van onze strijd zijn immers niet vleselijk, maar krachtig door God, tot afbraak van bolwerken. Want wij breken valse redeneringen af en elke hoogte die zich verheft tegen de kennis van God, en wij nemen elke gedachte gevangen om die te brengen tot de gehoorzaamheid aan Christus,

2 KORINTHE 10:4-5

We zijn dagelijks betrokken bij verzet tegen het kwaad, maar dat is verzet in de hemelse gewesten. Het is verzet door gebed, door gerechtigheid te prediken, door:

En zij hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis, en zij hebben hun leven niet liefgehad tot in de dood.

OPENBARING 12:11

Zo weerstaan we het kwaad.

33

Christelijk oorlogsbezwaar door de eeuwen

Oorlog is eenvoudigweg niet de weg van de christen. In elk geval was het de eerste drie eeuwen niet de weg van de christen. Het was niet de weg van Jezus. Het was niet de weg van de apostelen. En geloof het of niet, door de hele geschiedenis heen zijn er altijd christenen geweest die bezwaar maakten tegen oorlog. Al werd oorlog voeren voor de staat in de donkere middeleeuwen als iets godvruchtigs beschouwd, omdat men de staat tijdens het Heilige Roomse Rijk enzovoort als een godvruchtige staat zag. Daarom dacht men dat oorlog voeren tegen de moslims tijdens de kruistochten het voeren van geestelijke strijd was, maar dat was het natuurlijk niet. Het was zeker een godsdienstige strijd, maar geen geestelijke. Het was vleeselijk.

De Reformatie begon in het jaar 1500 met Maarten Luther. In 1525, binnen 25 jaar na de 95 stellingen van Maarten Luther, kwamen de wederdopers op en zeiden: 'Wacht eens even. Als we gaan hervormen, laten we dan helemaal teruggaan naar de Bergrede. Als we Bijbels gaan worden, laten we dan radicaal Bijbels worden.' Dus vanaf de tijd van de Reformatie tot nu is er altijd een getuigende gemeente geweest die zei: 'Er is een betere weg.' Conflicten oplossen gaat beter langs de weg van het kruis, langs de weg van de godsvrucht. Dat betekent dat je je rechten opgeeft, zelfs je recht op je leven, in plaats van het leven van iemand anders voor jou op te offeren.

Dus gedurende de meeste eeuwen van de kerkgeschiedenis is er een sterke, getuigende gemeente geweest die zich uitsprak tegen deelname aan oorlog. Met uitzondering van die donkere middeleeuwen, toen er alleen de katholieke kerk was, afgezien van wat kleine afwijkende groepen hier en daar. En natuurlijk baseren ze dat op passages zoals deze. Als oorlogen voortkomen uit begeerte, klinkt het bepaald niet alsof Jakobus instemt met deelname aan iets wat op zichzelf vol begeerte en kwaad is.

We hebben vers 4 en 5 niet besproken, maar dat gaan we nog doen. Daar zullen we de volgende keer ook op moeten ingaan.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Jakobus 1:19-20
- Jakobus 1:26
- Spreuken 29:11
- Psalmen 141:3
- Jakobus 2:12
- Jakobus 2:8
- Mattheüs 25:35-36
- Mattheüs 25:42-43
- Jakobus 3:11-12
- Jesaja 50:4
- Jakobus 3:13
- 2 Timotheüs 3:7
- Spreuken 22:3
- Spreuken 6:6-8
- Hebrreeën 11:35-37
- Hebrreeën 11:38
- Spreuken 9:10
- Markus 8:36
- 1 Korinthe 1:27
- 1 Korinthe 3:18

- 1 Korinthe 4:10
- 1 Korinthe 1:25
- Jakobus 3:13-18
- Jakobus 3:1
- Mattheüs 12:36
- 1 Petrus 1:17
- Jesaja 66:2
- Mattheüs 5:8
- Mattheüs 5:9
- Mattheüs 5:39
- Mattheüs 5:5
- Mattheüs 5:40
- Mattheüs 5:7
- Mattheüs 7:15-20
- Mattheüs 6:2
- Mattheüs 7:24
- Mattheüs 21:43
- Jakobus 1:20
- Psalmen 76:11
- Jakobus 1:19
- Jakobus 3:18
- Jakobus 5:6
- Mattheüs 24:6
- Lukas 14:31
- 1 Korinthe 14:8
- Hebrreeën 11:34
- Jakobus 4:1
- Lukas 6:27
- Mattheüs 6:24
- 2 Korinthe 4:18
- Spreuken 14:34
- Spreuken 16:7
- 1 Korinthe 2:14
- Jakobus 4:1-2

- Lukas 6:29-30
- Romeinen 2:11
- Mattheüs 23:23
- Exodus 20:13
- Exodus 20:17
- Jakobus 4:2
- Jakobus 4:3
- Mattheüs 6:33
- Jeremia 7:16
- 1 Johannes 5:14-15
- Romeinen 12:19
- 1 Petrus 4:19
- 1 Petrus 2:21-23
- Lukas 23:46
- Mattheüs 16:25
- 2 Korinthe 10:4
- Openbaring 12:11
- Jakobus 4:7
- 2 Korinthe 10:4-5

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.